

***Programul de Dezvoltare Economică a
județului Harghita pe perioada
2012-2020***

Cuprins

Sinteza coordonatorului	5
Viziunea programului	7
INTRODUCERE	9
I. ANALIZA SITUAȚIEI ECONOMICE	11
I.1. Locul județului Harghita în spațiul economic din România	11
I.2. Ponderea economică a județului Harghita în regiune	14
I.3. Resursele cele mai importante ale județului Harghita	18
I.4. Caracteristicile structurii economice și antreprenoriale locale	22
I.5. Analiza mediului de afaceri	27
II. ANALIZA SWOT	31
III. VIZIUNEA DE VIITOR	34
IV. SISTEMUL SCOPURILOR STRATEGICE	36
V. PRIORITĂȚI DE DEZVOLTARE – PROGRAME DE DEZVOLTARE	37
VI. SECTOARE ECONOMICE PRIORITARE	39
VI.1. Prioritatea 1.: Producție alimentară de calitate	39
VI.2. Programe de dezvoltare pentru realizarea priorității 1.	41
VI.3. Prioritatea 2. Independență energetică	46
VI.4. Programe de dezvoltare pentru realizarea priorității 2.	48
VI.5. Prioritatea 3: Management forestier durabil – industrie competitivă de prelucrare a lemnului	53
VI.6. Programe de dezvoltare pentru realizarea priorității 3.	54
VI.7. Prioritatea 4: Valorificarea potențialului turistic	62
VI.8. Programe de dezvoltare pentru realizarea priorității 4.	63
VII. PRIORITĂȚI ORIZONTALE	71
VII.1. Prioritatea 5.: Management eficient al economiei locale	71
VII.2. Prioritatea 6.: Creșterea viabilității economice a întreprinderilor	72
VII.3. Prioritatea 7.: Ocupare și incluziune pe piața muncii	74
VII.4. Prioritatea 8.: Dezvoltarea infrastructurii în sprijinul economiei locale	76
VII.5. Măsurile și proiectele care contribuie la realizarea priorității 8.:	77
VIII. PORTOFOLIUL PROIECTELOR STRATEGICE	78

Abrevieri

Stimate cititor,

Trăim vremuri noi. Aceste momente sunt decisive pentru viitorul județului nostru și pentru întreaga regiune. Acum trebuie să luăm decizii corecte deoarece urmările acestora își vor pune amprenta pe soarta comunității locale pe o perioadă îndelungată.

4

Statutul de stat membru al României de 5 ani a oferit experiențe variate autorităților publice locale. Am învățat regulile jocului. Una dintre cele mai importante morale din perioada post-aderare este că sarcinile noastre nu vor fi asumate de nimeni, noi trebuie să ne rezolvăm propriile probleme și pe viitor. Iar acest lucru accentuează necesitatea gestionării mai responsabile și mai eficiente a resurselor locale. O gestionare inteligentă a resurselor este o responsabilitate comună față de generațiile viitoare.

Programul nostru reprezintă un prim pas pe calea independenței economice și energetice, bazat pe sistematizarea inițiativelor locale de succes din ultimii ani, cu un sistem de valori și cu o viziune europeană și regională. Europeană deoarece reflectă o viziune compatibilă cu Europa de mâine și regională datorită faptului că se bazează pe autoorganizarea, perseverența și credința societății locale în vederea realizării acestei viziuni.

Cu programul nostru "Împreună pentru un viitor stabil" dorim să invităm fiecare locuitor al județului să participe la construirea viitorului nostru comun. Această activitate are la bază conlucrarea și auto-organizarea exemplară caracteristică comunității, cu respectarea moștenirii strămoșilor noștri.

Deși avem în viziune viitorul, trebuie să ne întoarcem la rădăcinile noastre pentru a constitui o comunitate puternică capabilă să-și îndeplinească planurile propuse. Acesta datorită faptului că bazele unei economii locale puternice este o comunitate puternică, ambițioasă și determinată.

Borboly Csaba
Președintele Consiliului Județean Harghita

Sinteza coordonatorului

Programul de Dezvoltare Economică a județului Harghita pe perioada 2012-2020 a fost elaborat la inițiativa Consiliul Județean Harghita în scopul dezvoltării și creșterii nivelului de trai al comunităților locale.

Programul a fost dezvoltat de specialiștii Consiliului Județean Harghita, sarcinile legate de elaborarea analizelor, concluziilor, formulării viziunii și a obiectivelor strategice cât și sarcinile legate de participarea publică au aparținut Biroului de analiză și sinteză a consiliului județean.

Pornind de la experiențele acumulate în ultimii ani și prin sintetizarea rezultatelor obținute pe parcursul consultării publice, autorii prezintă situația actuală și formulează măsurile ce trebuie luate în viitor.

Procesul de planificare poate fi grupat pe două categorii planificare externă și internă. Planificarea internă a constat în prelucrarea strategiilor, planurilor, analizelor existente și relevante, analiza eficienței programelor derulate și aflate în curs de derulare, respectiv valorificarea capitalului instituțional. Planificarea externă a vizat aplicarea metodologiei planificării publice.

Procesul de consultare publică a oferit mai multe mijloace de expunere a părerilor, sugestiilor (forumuri, conferințe, interviuri, chestionare, focus grupuri, aplicații on-line, etc.). Pe parcursul consultării publice în cele șase luni aproape 500 de întreprinderi, persoane fizice, reprezentanți ai administrațiilor publice, a sferei civile au formulat aproximativ 200 de propuneri constructive. Pe baza acestora s-a putut realiza varianta finală a Programului care are ca obiectiv diminuarea dependenței economice a județului și în același timp mobilizarea resurselor locale.

Programul deși abordează viziunea planificării bottom-up, acordă atenție și documentelor strategice de nivel mai înalt (strategiile Uniunii Europene în perioada 2014-2020, planuri naționale și programele naționale).

Documentul se compune din trei mari părți: analiza situației, formularea viziunii de viitor și capitolul care cuprinde prioritățile, programele de dezvoltare și măsurile aferente ale

acestora. În cadrul analizei situației actuale au fost prelucrate datele statistice și cele obținute în urma muncii de teren. Tabelul SWOT cuprinde cele mai importante concluzii ale analizei situației.

Inițiativele pozitive cuprinse în analiza situației servesc un rol aparte și anume rolul de a întări credința cititorului cu privire la faptul că avem pe ce construi, deoarece se pot observa inițiative care susțin obiectivele programului.

Faptul că anumite domenii și ramuri industriale primesc o atenție evidențiată nu aparține de domeniul întâmplătorului deoarece accentuează importanța utilizării concentrate a resurselor endogene.

Programul poate fi perceput și ca exprimarea voinței comune a comunității locale și a conducerii județului Harghita. De asemenea acesta formulează un mesaj evident și unitar către consiliul județean Harghita și autoritățile publice locale în centrul căruia stă faptul că administrațiile locale trebuie să adopte un rol mult mai activ în organizarea vieții economice.

Având în vedere faptul că prezentul program a fost conceput prin implicarea diferiților actori al mediului socio-economic se poate presupune că sarcinile și măsurile formulate în cadrul programului se vor implementa cu o probabilitate mai ridicată decât în cazul în care programul ar fi fost elaborat de un grup extern de specialiști.

Viziunea programului

Viziunea prezentului Program este determinat în mod primordial de viziunea dezvoltării economiei locale, ca o paradigmă specială de dezvoltare. Sistemul de mijloace al dezvoltării economiei locale – care are ca obiectiv central bunăstarea comunității locale, concentrarea pe om și echitatea – este utilizat cu succes de tot mai multe regiuni și localități. Dezvoltarea economică locală are mai multe definiții (Banca Mondială, OECD, Un Habitat etc.), care au în comun caracterul local, durabilitatea, sistemele de parteneriat pe mai multe nivele și accentuarea aspectelor sociale.

Prezentul Program vizează îmbunătățirea calității vieții comunităților locale, prin exploatarea resurselor locale, colaborarea actorilor locali și coordonarea intereselor locale, ținând cont în special de nevoile piețelor locale.

În ciuda accentuării dimensiunii locale, Programul nu stimulează izolarea regiunii din punct de vedere economic – deoarece nu ne putem limita și nici nu are sens să ne limităm de procesele economice globale, ci pretinde un rol mai accentuat impunerii intereselor economice locale. Competitivitatea întreprinderilor este și rămâne un obiectiv principal, la fel și ajungerea pe piețele din afara regiunii, însă accentul se pune cu preponderență pe satisfacerea nevoilor locale și extinderea lanțurilor valorice locale.

În concordanță cu cele prezentate mai sus, Programul stimulează o schimbare de atitudine și în ceea ce privește atragerea investițiilor și firmelor mari și generării de proiecte. Pe viitor trebuie să urmărim în mod concentrat și bazat pe programe, atragerea unor investitori, al căror activitate – fără a leza interesele actorilor locali – poate fi încadrată în sistemul economic local. În locul generării de proiecte fără o viziune reală, Programul propune elaborarea unor proiecte, care sunt în concordanță cu sistemele de valori caracteristice regiunii și cu exigențele locale, și al căror sustenabilitate economico-socială este asigurată și pe termen lung. Astfel Programul nu se limitează de posibilitatea utilizării resurselor și capitalului străin, numai stimulează menținerea ratelor optime și reducerea vulnerabilității cauzată de lipsa acestora. Aceste obiective reprezintă în același timp o sarcină ușoară și grea. Ușoară, deoarece este în concordanță cu preocuparea individuală și socială pentru independență caracteristică oamenilor, comunităților din regiune, totodată grea deoarece

pe parcursul exploatării resurselor locale trebuie avute în vedere exigențele impuse de eficacitate, economie și productivitate.

Realizarea obiectivelor stabilite de Program presupune la prima vedere elaborarea unor noi modele de cooperare, deși modelele cooperative bazate pe încredere, cum ar fi proprietatea comună (și sistemul instituțional al acesteia), claca și alte mecanisme organizate pe principiul reciprocității sunt deja caracteristice comunităților locale.

În fundalul obiectivului și conținutului Programului stă acea convingere de bază conform căreia avem mai multe resurse la dispoziție, față de nivelul utilizat în prezent la funcționarea economiei. O mare parte a acestor resurse nu se regăsesc în mediul fizic, purtătorii sunt comunitățile locale, oamenii locali. Astfel Programul prezintă o economie bazată pe comunitate (eco-socială), în care unul dintre cei mai importanți factori de producție constă în baza de cunoștințe și solidaritatea socială locală.

Astfel, în baza abordării Programului, întregul județ (și întreaga regiune) este o regiune bogată în resurse naturale și antropice, însă o parte importantă a acestor resurse nu a fost exploatată prin sistemele economice locale, în special datorită faptului că regiunea a fost preocupată, cu mai mult sau mai puțin succes, cu integrarea în sistemele economice globale. În conformitate cu cele stabilite prin Program, focusul economiei trebuie din nou setat pe îmbunătățirea traiului și stării generale a comunităților locale, iar succesul dezvoltărilor trebuie analizat din această perspectivă. În acest proces, rolul autorităților locale și județene – ca actori legitimi din punct de vedere politic, care gestionează resursele existente și care mențin o relație zilnică cu comunitatea locală – este una accentuată.

INTRODUCERE

Din punct de vedere economic, anul 2012 are o importanță deosebită. A devenit clar că procesul de ieșire din criza economico-financiară este unul lent nelipsit de probleme. Criza a reorganizat rolul economic asumat de state, totodată a arătat și lacunele structurale ale sistemelor economice regionale. Putem constata o oprire, un regres al elanului economic în special în zonele care s-au bazat pe exploatarea resurselor (capitalului) externe. Retragera capitalului străin, redirectionarea acestuia a atras atenția asupra importanței exploatării resurselor locale și asupra capacității comunităților locale de a crea valori. În modul cel mai probabil, în viitor acele regiuni vor avea succes care vor fi capabile să reducă dependența de capital (mobil) și care vor construi economia proprie pe resurse locale.

Perioada post-criză stabilește noi provocări pentru diferiții actori ale sistemelor economice, atât la nivel global, cât și la nivel regional. În spațiul economic global restructurat, statele au fost nevoite să reanalizeze prioritățile și mijloacele economico-politice, iar întreprinderile au trebuit să recurgă la adoptarea unor noi strategii în speranța dezvoltării sau adeseori al supraviețuirii.

Paralel cu aceste fenomene, la nivelul sistemelor economice locale, autoritățile publice locale primesc un nou rol în ceea ce privește organizarea, redresarea și revitalizarea economiei locale. Acest rol al autorităților publice locale crește în mod accentuat în zonele periferice în vederea compensării lacunelor datorate lipsei efectelor dinamice ale proceselor de piață. Din acest punct de vedere pot fi formulate două probleme:

- Vor recunoaște autoritățile publice locale din regiune rolul lor în organizarea vieții economice?
- Există voința, respectiv capacitatea necesară din partea autorităților publice locale, de asumare reală a rolului de revitalizare a vieții economice locale?

În vederea tratării provocărilor economice actuale, autoritățile publice din România (autorități locale și consilii județene) adoptă atitudini diferite. Unele, ținând cont de soarta comunităților pe care le reprezintă, se implică în mod serios în organizarea proceselor economice locale, iar altele nu vor să ia cunoștință de evenimentele din afara atribuțiilor administrative și așteaptă soluții de la guvernarea centrală pentru remedierea problemelor

existente la nivelul economiilor locale. În consecința acestui fenomen, numeroase localități și regiuni nu se pot autoorganiza, și se pierd în procesele economice globale. E clar că reglementările din România nu sunt clare în ceea ce privește atribuțiile și mijloacele autorităților publice locale în domeniul dezvoltării economice. Totodată este momentul cel mai oportun pentru a rediscuta rolul autorităților publice în acest domeniu, în special acum, când ajungem la sfârșitul perioadei de programare a Uniunii Europene.

În privința politicii de dezvoltare implementată în perioada 2007-2013 vor apărea cât de curând diferite documente de analiză și evaluare. Va fi necesar să analizăm efectele aderării la UE din punctul de vedere al dezvoltării comunităților locale, al modului în care am exploatat posibilitățile existente.

În același timp noile direcții de dezvoltare, la care trebuie să ne raportăm, încep deja să se contureze la nivel comunitar. Abordarea bazată pe specificuri locale (place-based), care exploatează la maxim potențialul local și care se prezintă ca o alternativă la convergență, va impulsiona în mod probabil și autoritățile publice locale. Totodată temele centrale ale noii perioade de programare, exploatarea resurselor intelectuale, durabilitatea și incluziunea socială promit de asemenea noi atribuții locale.

În paralel cu cele menționate la nivelul Uniunii Europene primește un rol din ce în ce mai accentuat viziunea și practica dezvoltării locale plasate sub responsabilitatea comunității, deși în statele Europei de est există un nivel ridicat de scepticism referitor la această practică. În orice caz trebuie să putem fi capabili să formulăm și să soluționăm problemele la nivel local. Acesta este scopul Programului Împreună pentru un viitor stabil! și acest proces poate fi ajutat și de noile cunoștințe și experiențe ale programului Leader.

I. ANALIZA SITUAȚIEI ECONOMICE

Cu ajutorul analizei situației am formulat caracteristicile economiei locale cu ajutorul datelor statistice și datelor obținute pe parcursul muncii de teren. Pe parcursul celor cinci subcapitole vom analiza trendurile mai importante și indicele performanței economice ale județului.

1.1. Locul județului Harghita în spațiul economic din România

Harta performanței economice a României este una destul de colorată. Performanța unor regiuni, județe este strâns legată de rata de urbanizare. Performanța măsurabilă în valori, rate nu trebuie însă confundată cu noțiunea de dezvoltare multidimensională, care se extinde zilnic cu noi conținuturi. Elementele ecologice, umane și sociale au din ce în ce mai mare importanță. Credem, că din acest punct de vedere, județul Harghita are resurse serioase. Credem că din poziția noastră periferică putem făuri avantaje.

Putem analiza poziția județului Harghita în spațiul economic al României din două perspective: teritorial și economic. Analizând din punct de vedere teritorial devine evident că județul se află la o distanță relativ mare de centrele economice naționale. Dacă am prezenta caracteristicile teritoriale economice ale țării pe o hartă de relief, orașele mari și aglomerațiile cu o populație de mai multe sute de mii de persoane ar fi munții. Activitatea lor economică este mai densă din punctul de vedere al spațiului, diferitele ramuri ale industriei sunt concentrate creând astfel poluri de creștere – cu efect asupra întregii regiunii. Datorită caracterului preponderent rural, județul Harghita nu este locul aglomerațiilor economice, iar datorită distanței față de centrele de putere economică, efectul polilor de creștere se simte doar în zonele periferice ale județului.

Prin noțiunea de distanță trebuie să înțelegem nu sensul fizic, ci mai degrabă cel temporal, care ar putea fi temperată prin dezvoltarea infrastructurii rutiere și de transport. Proiecte de investiții care vizează estomparea poziției periferice și îmbunătățirea accesibilității (rutiere, feroviare și aeriene) promise de puterea centrală există, însă pe termen scurt o dezvoltarea

semnificativă nu este probabilă. Totuși este nevoie să analizăm situația periferică - care urgentează înființarea unui fond economic individual - ca un avantaj.

De asemenea este necesar să tratăm ca avantaj structura specifică a localităților, caracteristicile peisajului fragmentat. Fragmentarea spațială era până acum considerată, ca o caracteristică care limitează organizarea și relansarea vieții economice (județene și regionale). Trebuie să observăm însă, că elementele geografice (munți, depresiuni, râurile etc.) ale județului (și al întregii Secuimi) nu numai separă comunități și procese, ci de multe ori îi leagă. Totodată spațiul geografic fragmentat poate fi utilizat și în funcționarea economiei locale, deoarece acesta cuprinde comunități locale viabile, cu o identitate locală puternică.

Efectul polarizant al orașelor din județ nu este unul semnificativ, astfel – deși capacitatea de menținere a populației este o problemă din ce în ce mai mare – mediul rural și comunitățile rurale viabile reprezintă în continuare o resursă economică care nu poate fi neglijată.

Orașele trebuie să reevalueze rolul asumat în viața economică și dezvoltarea județului. Este nevoie de întărirea relațiilor economice cu mediul rural înconjurător, ceea ce impune o nouă abordare din partea conducerii comunelor, orașelor și conducerii județene.

Analizând problema din punct de vedere economic, putem afirma că județul este un element integrant al sistemului economic național, cu ocazia analizării economiei județene nu putem, nici măcar pe plan teoretic, face abstracție de procesele naționale. În ultimii 20 de ani, sarcinile trecerii la o economie de piață – schimbarea structurii economice, creșterea ratei șomajului, scăderea venitului real, inflația etc. – au fost suportate și de către locuitorii și întreprinderile din județ. După eliminarea economiei planificate care acordase atenție moderării diferențelor economice, județul nu-și găsește locul nici astăzi (deși avem la dispoziție resurse semnificative), semnele specializării economice (ramuri industriale)

Inițiative pozitive:

Dintre programele implementate care vizează îmbunătățirea condițiilor de trafic rutier intern în vederea revitalizării economiei și stoparea izolării județului, putem aminti următoarele:

- **Reabilitarea drumului european E 578:** întărirea relației dintre județele Harghita și Covasna
- **Reabilitarea drumurilor județene:** incluziunea localităților izolate în circulația economică județeană

semnificative la nivel național nu pot fi identificate. Faptul că majoritatea întreprinderilor locale nu poate adera la circulația economică națională (și globală) se datorează parțial și acestui fenomen.

Dezvoltarea industrială socialistă și dezindustrializarea după schimbarea regimului politic reprezintă provocări semnificative. Rolul agriculturii a crescut în mod paralel cu degradarea ramurilor industriale care nu s-au bazat întotdeauna pe resursele locale, în lipsa altor posibilități, mulți s-au refugiat în agricultură.

Poziția geografică economică caracteristică, accesibilitatea dezavantajoasă, densitatea scăzută a populației, caracterul agrar, infrastructura tehnică subdezvoltată și lipsa cunoașterii competitive nu au favorizat atragerea investițiilor și capitalului străin. Din această situație aparent nefavorabilă trebuie să făurim avantaje, deoarece:

Resursele noastre naturale care constituie baza dezvoltării economice nu au fost exploatare și nu se află în proprietate străină. Performanța economiei noastre este dată de întreprinderile locale, ei sunt cei care asigură majoritatea locurilor de muncă. Capacitatea de autoorganizare bazată pe solidaritate a comunităților nu a fost distrusă de modelele de consum bazate pe individ și nu în ultimul rând suntem încă caracterizați de aspirație spre independență și de lupta împotriva deservirii.

1.2. Ponderea economică a județului Harghita în regiune

Din punctul de vedere al dezvoltării unei anumite zone, poziția ocupată, respectiv în cazul nostru poziția județului Harghita, pe lista de dezvoltare a diferitelor regiuni de la nivel național, nu este o problemă secundară, iar din punct de vedere regional este și mai important, cine sunt vecinii și care este relația cu aceștia. Puterea economică a unei regiuni poate fi stabilită prin criterii și indicatori cantitativi, însă este necesar să conștientizăm că acești indicatori cantitativi agregativi adeseori acoperă și nu dezvăluie informații despre specificitățile economiei locale.

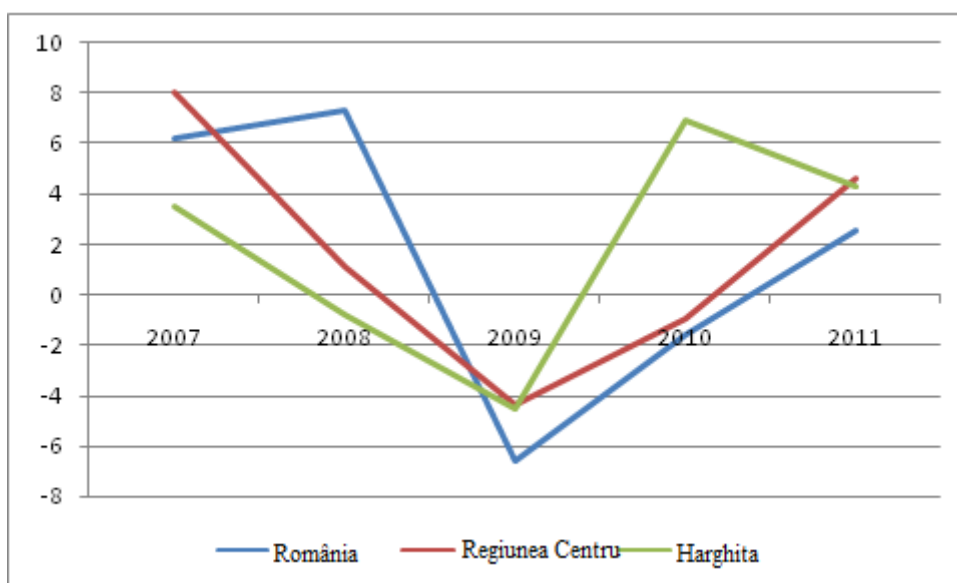
În vederea prezentării puterii economice a județului Harghita avem la dispoziție numeroși indicatori. Aceștia se află într-o strânsă corelare, astfel prin câțiva indicatori reprezentativi putem avea o imagine de ansamblu despre puterea economică a județului. Indicatorii aleși sunt legați de PIB, FDI și export.

În vederea analizării puterii economice a județului Harghita unul dintre indicatorii cei mai adecvați este PIB-ul. Astfel, în județ trăiește aproximativ 1,15% din populația țării, iar numai 1,16% a Produsului Intern Brut al țării provine din județ. Județul Harghita are performanță relativ redusă și în situația în care lăsăm capitala în afara calculelor, astfel valorile se modifică la 1,66%, respectiv 1,51%. Ponderea Regiunii Centru, de care aparține și județul Harghita este 11% din PIB pe țară, procent la care ajunge și județul Harghita la nivelul PIB-ului regional. Din PIB-ul regional Brașov deține ponderea cea mai mare (aproape 30%), urmat de Mureș și Sibiu (20%), respectiv județul Alba (15%).

În același timp datele oficiale atrag atenția asupra faptului că efectele crizei economice sunt mai reduse în județul Harghita și județul nostru în anul 2010 a avut o creștere economică spectaculoasă de aproape 7%.

Figura 1: Dezvoltarea economică în perioada crizei

Sursa: Insse.ro, CNP

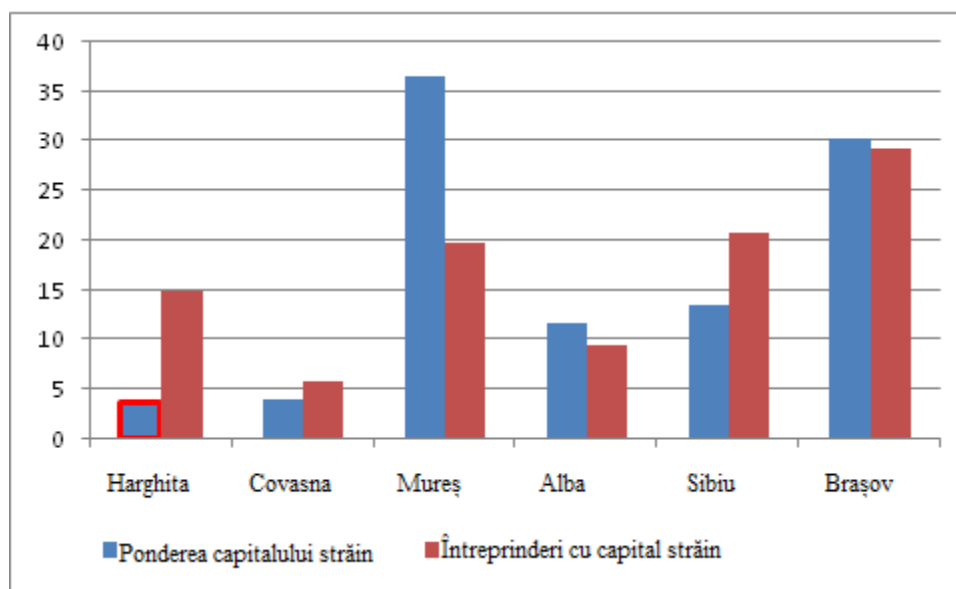
Din punctul de vedere al dezvoltării economice, la nivel regional județul Harghita ocupă penultimul loc, PIB-ul pe cap de locuitor este de aproximativ 5000 euro (în județul cel mai dezvoltat al regiunii, Brașov, această valoare este de mai mult de 9000 de euro, iar în județul Covasna este de 4850 euro/locuitor). Calculând la paritatea puterii de cumpărare PIB-ul județean/locuitor ajunge la 77% al mediei naționale și la 37% al mediei UE.

Dezvoltarea economică pe lângă capacitățile locale, impune și capital străin utilizat în mod rațional în interesul comunităților locale. În această privință este necesar să menționăm că investițiile străine s-au redus în perioada crizei, în momentul de față ajungând la doar o cincime din valorile existente în 2008. Deși Regiunea Centru este pe locul doi la nivel național ca țintă preferată de investitori, în ultima perioadă numai aproximativ 7% din investiții a fost direcționat spre această zonă și fiind preferate regiunile mai industrializate și cu un sector dezvoltat al serviciilor financiare.

La sfârșitul anului în baza datelor Oficiului de Registru al Comerțului, numărul firmelor cu capital străin din județul Harghita (înregistrate între 1991 și 2011) a fost de 2071. Această valoare deși reprezintă 15% din numărul total de firme pe județ, din punctul de vedere al capitalului reprezintă doar un procent de 3,7%. În baza capitalului social subscris, județul Harghita se află pe ultimul loc la nivel regional, iar la nivel național este pe locul 31. Acest lucru reprezintă investiții în valoare de 87,5 milioane de euro, iar în județul Mureș această

sumă ajunge la o valoare de zece ori mai mare. O analiză din anul trecut plasează județul nostru pe locul 30 din punctul de vedere al investițiilor străine, însă în baza investițiilor autohtone se află pe locul șapte, cu mai mult de 15 milioane de euro.

Figura 2: Proporția întreprinderilor cu capital străin și capitalul lor social în județ, 2011

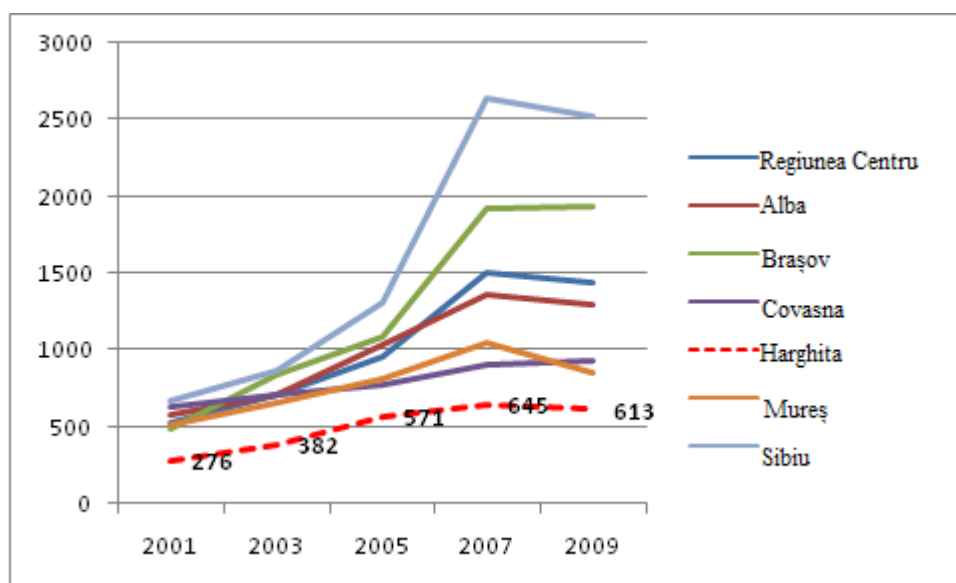

Sursa: ONRC

Un aspect pozitiv în privința dezvoltării județului este că statisticile prezintă o creștere a interesului pentru investițiile posibile în domeniul energiilor regenerabile.

Datele legate de export reflectă că județul nostru este piața cea mai puțin deschisă la nivel regional. Acest lucru este în legătură cu investițiile străine, deoarece acestea preferă de regulă ramurile orientate spre export. Exportul județean este 14% față de PIB, în timp ce în județul Sibiu este de 40%, media regională fiind de 26,86%. De exemplu în 2009 valoarea de export/locuitor în regiune a fost de aproape 1500 euro, în județul nostru această valoare era de numai 613 euro/locuitor.

Figura 3: Evoluția exportului pe cap de locuitor în perioada 2001-2009, euro

Sursa: INS

În primul trimestru al acestui an, exportul județean a fost de mai puțin de 0,5% din exportul național. Din punctul de vedere al structurii exportului, în primele trei luni ale anului 2012, produsele cele mai exportate au provenit din industria textilă, a lemnului și de papetărie, respectiv din industria de mașini, materiale sintetice și industria pielii. Pentru această perioadă valoarea balanței comerciale este de mai mult de -25 milioane de euro, ceea ce reflectă un import care excede mult exportul (rată de import-export de 0,71, iar 0,84% la nivel național). Analizând structura importului putem găsi produse în cazul cărora în județul nostru există condițiile de resurse, financiare și de resurse umane necesare pentru producție. Acest lucru reflectă pe lângă altele și o funcționare limitată a pieței locale. La nivel regional indicatorii cantitativi (PIB, FDI, export) prezintă o performanță economică relativ subdezvoltată. Această situație relativ slabă nu este doar rezultatul concentrării economice și al unei infrastructuri mai dezvoltate caracteristică celorlalte județe din regiune, ci este în strânsă legătură și cu specificitățile structurii economice și cu factori sociali.

Structura economică mai fragmentată și procesele de afaceri mai închise fac posibilă o dezvoltare mai lentă, însă am putut constata că pot transforma economia locală într-una mai rezistentă față de influențele externe nefavorabile. O mai mare deschidere a economiei locale, creșterea competitivității trebuie stimulată în așa fel încât să nu punem în pericol sistemul imunitar al regiunii noastre.

1.3. Resursele cele mai importante ale județului Harghita

Auzim din ce în ce mai des că economia mondială este în deplină transformare. În acest proces de transformare, capacitățile considerate până acum inutile, inexploatabile primesc un rol accentuat, iar rolul resurselor tradiționale este în scădere. În județul nostru mai multe ramuri industriale conjuncturale au o bază de resurse și în cazul anumitor activități economice putem identifica tradiții semnificative. Aceste tradiții sunt importante, deoarece rolul cunoștinței, ca factor de producție este mai accentuat ca niciodată. Iar din moment ce purtătorul acestei cunoștințe este omul, una dintre resursele cele mai importante ar trebui să fie chiar omul, organizat în comunități.

În vederea elaborării prezentului Program au fost organizate numeroase întâlniri pe diferite domenii de specialitate și au fost realizate numeroase analize, iar în cadrul acestora au fost identificate următoarele resurse, ca fiind cele mai importante resurse ale județului Harghita:

- **Resurse umane (antropice):** capacitatea de autoorganizare a comunităților locale, forme locale de cunoștință, cultura și identitatea locală, mentalitatea locală și atitudinea față de muncă.
- **Resurse naturale:** terenuri agricole și împădurite extinse, ape subterane și de suprafață, gradul ridicat de biodiversitate, mediu natural și cultural.
- **Resurse economice:** tradiții agrare și potențial de producție, cunoștințe și tehnologii în domeniul industriei lemnului, capacitatea în domeniul surselor de energie regenerabile, potențialul ospitalier.

În ultimii douăzeci de ani populația regiunii și al județului a scăzut. Una dintre motivele declinului demografic este că multe persoane, lăsând în urmă casa lor, au căutat în alte locuri mijloace de trai. Menținerea populației este una dintre cele mai mari provocări din prezent și pentru viitor. Scăderea numărului populației nu este o problemă pur emoțională, ci este un factor determinant și din punct de vedere economic.

Conform datelor ultimului Recensământ, populația județului Harghita este de 305.000 de persoane, cu 20.000 de persoane mai puțin față de situația de acum zece ani. Motivele declinului demografic sunt natalitatea negativă și emigrația. Pornind de la tendințele din

ultimii ani, în județ rata natalității (11‰) și asumarea sarcinii de a avea copil (44 nașteri raportat la 1000 de femei de vârstă fertilă) este peste media națională.

După 1989 din județ au emigrat un număr de persoane egal cu populația orașului Cristuru Secuiesc, în timp ce numărul persoanelor care s-au stabilit în județ este de aproximativ o mie. Diferența dintre ratele de emigrare și imigrare globale reprezintă 35,54% din declinul demografic din perioada 1991 și 2009. În paralel cu acest fenomen, ne putem aștepta la schimbări și în ceea ce privește compoziția etnică a populației, specialiștii în demografie prezentând situații privind creșterea ponderii etniei rome.

Este important să menționăm că paralel cu declinul demografic și creșterea speranței de viață, s-a modificat și compoziția populației din punctul de vedere al vârstei. Schimbările din acest domeniu prezintă tendințe de îmbătrânire la nivel județean și la nivel național. Dependența demografică crescută – deși este mai favorabilă decât la nivel național – va rezulta pe termen lung provocări noi pentru economia și forța de muncă a societății din această regiune. Chiar mai mult, deoarece acest fenomen apare și în rata dependenței economice, de exemplu în 2010 în județ doi angajați au avut în întreținere trei persoane. În ultimii douăzeci de ani putem constata o scădere atât în rândul populației active din punct de vedere economic, cât și în privința numărului populației ocupate (-19%). În 1990 rata de ocupare a fost în județ aproape 82%, iar peste douăzeci de ani a ajuns la 62%. De menționat faptul că regresul este mai mic față de media națională.

Initiative pozitive:

Sunt deosebit de interesante exemple pozitive despre potențialul energetic ale județului :

- **Micro hidro centrale active:** în prezent vom găsi în județ mai multe micro hidro centrale active, care beneficiază potențialul energiei de apă și care este favorabil și vizibil pentru comunitatea locală.

Analizând datele legate de șomaj, putem constata șocul cauzat de criza economică, apoi, începând cu anul 2009 rata șomajului înregistrat este în scădere (în 2012 este de aproximativ 6% pe lună, conform datelor AJOFM).

În privința ratelor de calitate ale resurselor umane – care se grupează la diferitele nivele ale speranței de viață, stării de sănătate și nivelului educației – județul nostru are rezultate mai bune față de media națională și valorile din județele cu capacități similare. Indicele de dezvoltare a resurselor umane depășește media națională (0.778) ajungând la valoarea de

0.816 (2008). În contextul om-comunitate-resursă, intensitatea relațiilor sociale, diferitele mecanisme comunitare și capitalul social acumulat au o importanță deosebită. Un izvor important de resursă îl constituie faptul că în județ comunitățile nu s-au atomizat, încă mai există rețele dense de relații sociale, în special în sate putem observa și astăzi acordarea reciprocă a atenției și controlul comunitar al segregării sociale. Mulțumită în parte și acestora, capacitatea de soluționare a problemelor la nivelul comunităților locale este eficientă chiar și în condițiile lipsei fondurilor financiare.

După om, a doua cea mai importantă resursă este pământul. Suprafața totală a județului Harghita este de 6.639 kmp, ceea ce reprezintă 2,8% din suprafața totală a țării. Suprafața agricolă județeană reprezintă 2,7% din terenurile de uz agricol de la nivel național, ceea ce este de aproape 400.000 hectare, și din care aproximativ 98% este în proprietate privată. Strategia de Dezvoltare Rurală axată pe Dezvoltare Sectorului Agrar a Județului Harghita 2010-2020, prezintă următoarele fenomene mai importante:

- începând cu anul 2000 suprafața viilor și livezilor a scăzut la aproape jumătate
- după o tendință de scădere după 2005 a crescut suprafața terenurilor utilizate ca pășuni sau fânețe
- la nivel național 64% din terenurile agricole sunt terenuri arabile, iar în județul nostru acest procent este de numai 23%, pe terenurile arabile randamentul mediu pe hectar este de regulă mai scăzut
- ponderea pășunilor (37%) și fânețelor (40%) depășește media națională
- structura culturilor din județ este caracterizat prin cartof, grâu și secară
- în cazul numărului de animale, după o scădere spectaculoasă, numărul pare a se stabiliza

În conformitate cu documentul citat, 35,6% (236.911 ha) din suprafața județului este acoperită cu pădure, iar suprafața pășunilor împădurite este estimată la 32.000 hectare. Aproape jumătate (47%) din dreptul de proprietate al pădurilor aparține composesoratelor, restul fiind în proprietatea persoanelor fizice, autorităților publice locale, bisericilor și statului. Rolul de resursă a pădurii este accentuat prin faptul că în județ suprafața pădurilor este de 0,7 ha/locuitor, această valoare fiind la nivel național de doar 0,29 ha/locuitor, iar media europeană este de mai puțin de jumătate de 0,30 ha.

Materialul lemnos exploata anual în județ este de aproximativ 1 milion mc, din care 70-80% sunt conifere. Conform calculelor din această cantitate aproximativ 25% este deșeu lemnos, ceea ce înseamnă anual o putere calorică de 450 mii MWh.

Județul are un sistem de apă bogat, râurile aparțin de sistemul hidrografic Mureș, Olt și Siret. Potențialul de producție de energie teoretică al râurilor și pâraielor ajunge la o valoare de 45 MW, iar cerința de performanță energetică a județului variază între 30-80 MW. Județul are de asemenea resurse semnificative de ape subterane, care sunt utilizate pentru consumului populației și în scopuri industriale. Numărul izvoarelor de apă minerală este de aproape o mie, care prind sistemele de producție și valorificare ale industriei alimentare și ospitaliere ar putea contribui la prosperitatea durabilă într-o măsură mai ridicată față de situația actuală.

Posibilitățile neexploatate din domeniul turismului au fost dezbătute la numeroase forumuri, oferta locală bogată a fost catalogată prin mai multe publicații și planuri. Prezentarea detaliată a acestora excede cadrul prezentului program. Este de menționat însă că mediul natural și cultural, patrimoniul construit, respectiv posibilitatea de practicare a diferitelor forme din domeniul ospitalier (turism agrar, ecoturism, turism religios și cultural, turism de iarnă, turism activ), ca resurse sunt conștientizate din ce în ce mai mult de către locuitori, ceea ce este dovedit prin faptul că sistemul județean de infrastructură și suprastructură de turism se extinde încontinuu.

Suntem conștienți de faptul că, pe lângă cele prezentate mai sus, regiunea noastră ascunde numeroase alte resurse cunoscute sau necunoscute încă, însă în baza principiului concentrării nu le vom trata prin prezentul program. Putem identifica patru ramuri de industrie, care asumă/ar putea asuma un rol principal în valorificarea resurselor de mai sus. Acestea sunt industria agroalimentară, industria lemnului, industria energiilor regenerabile și industria ospitalieră. Dezvoltarea acestor ramuri industriale prin mijloacele pe care le avem la dispoziție (economice, administrative, politice etc.) reprezintă pilonul principal al dezvoltării economice din județ.

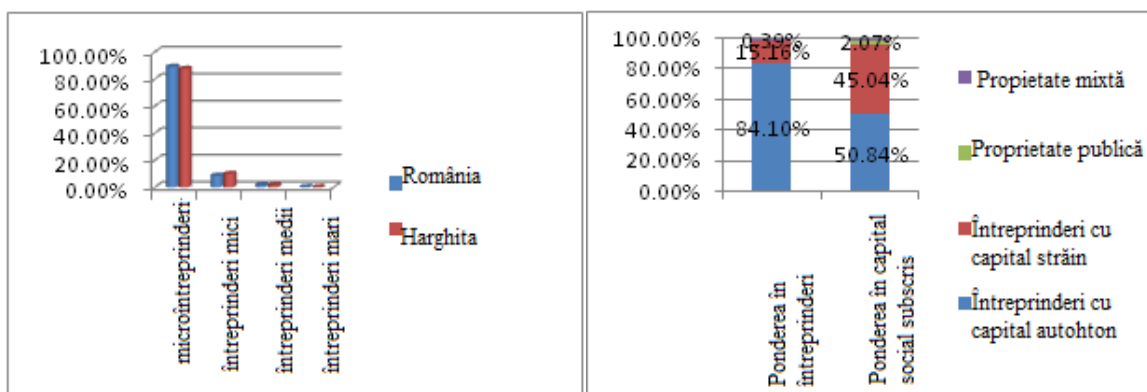
1.4. Caracteristicile structurii economice și antreprenoriale locale

Întreprinderile locale reprezintă elementul cel mai important al economiei. Prin valorificarea resurselor acestea contribuie la crearea bunăstării și prin asigurarea locurilor de muncă asigură mijloacele de existență. Astfel asigurarea condițiilor necesare pentru dezvoltarea întreprinderilor locale este un interes comun. Datorită crizei economice, a crescut interdependența, ceea ce este o oportunitate pentru întărirea colaborărilor din domeniul economiei, și astfel și pentru extinderea lanțurilor valorice locale. Este nevoie să lucrăm la crearea unui mediu instituțional, politic și normativ, care sprijină potențialul lor de creștere și multiplicarea valorilor la nivel local.

Aproape jumătate din PIB-ul județean este dat de sectorul serviciilor, o treime de industrie, o zecime de agricultură și 6,5% de construcții. Structura forței de muncă prezintă valori diferite: aproape o treime a populației lucrează în domeniul agrar, o pătrime în domeniul industriei, 5% în domeniul construcțiilor și 38% în domeniul serviciilor. Proporția lucrătorilor din industrie este de 100 de angajați în domeniul industriei pe o mie de locuitori, mediul regional fiind de 105 de angajați/1000 de locuitori. Analizând procesul de restructurare al economiei și pieței forței de muncă din ultimii douăzeci de ani, putem constata reducerea rolului sectorului agricol și creșterea ramurii terțiare (în cadrul căreia o treime este dată de cota parte a comerțului din servicii). Indicele de productivitate este cel mai favorabil în cazul industriei energetice, comerțului și exploatării.

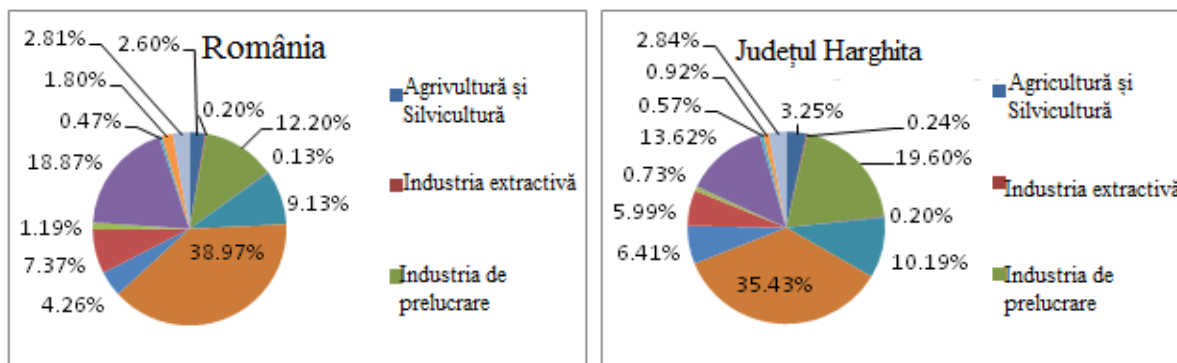
În județ există aproape 17.000 de agenți economici activi, din care 51% sunt întreprinderi active. Analizând structura întreprinderilor locale este evidentă dominanța microîntreprinderilor (aproape 88%). Față de media națională, ponderea întreprinderilor mici (10,13%) și mijlocii (1,83%) este mai accentuată. Unul dintre obiectivele cele mai importante pentru următorii ani o constituie realizarea unui sector al IMM-urilor, aflate în proprietate locală, care utilizează cu valoare adăugată crescută resursele locale, și care se adaptează cu ușurință la schimbările macroeconomice.

Figura 4: Structura întreprinderilor locale, 2008

Structura întreprinderilor din județ s-a format în contextul resurselor locale, cunoștinței și experiențelor economice, posibilităților de piață și măsurilor politicilor economice. Dacă comparăm distribuția pe ramuri de activitate ale întreprinderilor județene cu datele existente la nivel național, putem constata că ponderea întreprinderilor din domeniul agrar, ospitalier și de prelucrare depășește media națională.

Figura 5: Defalcarea pe domenii de activitate ale întreprinderilor, 2008

În cadrul industriei de prelucrare importanța industriei de lemn și industriei alimentare este semnificativă. Conform datelor Direcției Generale a Finanțelor Publice Harghita, în această ramură au activitate aproximativ 670 întreprinderi active. Întreprinderile din domeniul prelucrării lemnului și de mobilă produc 9% din cifra de afaceri ale întreprinderilor din județ, realizând 7% din profit și asigurând loc de muncă pentru aproximativ 5500 de persoane.

Nevoia de materie primă din domeniul industriei alimentare este asigurată de unitățile economice (ponderea din cifra de afaceri 1% și 0,7% din profit) care se ocupă în formă organizată cu agricultură. Întreprinderile din domeniul industriei alimentare din județ au în mediu 20 de angajați, iar în total 2700 de persoane. Cota parte din cifra de afaceri a ramurii

este de 8%, iar din profit 14%. În ultima perioadă numărul firmelor din domeniul ospitalier a crescut în întreaga regiune. De exemplu în perioada 2002-2008 în județul Covasna, creșterea a fost de 157%, în județul Mureș de 209%, iar în județul Harghita de 217%. În ciuda potențialului semnificativ, datele analizate dovedesc presupunerea noastră că contribuția sectorului la performanța economică a județului este încă moderată (2-3%).

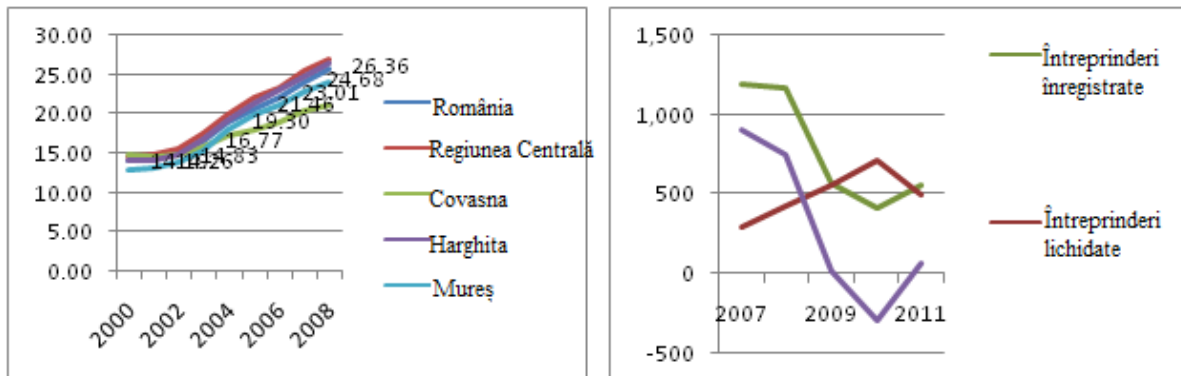
36,5% din întreprinderile județene funcționează în zona Ciuc, produc mai mult de 42% din profitul realizat de întreprinderile din județ. O parte semnificativă a producției agroalimentare este concentrată în această zonă (în ambele cazuri întreprinderile din zona Ciuc realizează 62% din cifra de afaceri a ramurii industriale). Industria alimentară produce 22% din profitul realizat la nivelul zonei Ciuc.

În zona Odorhei putem constata un spirit antreprenorial peste nivelul mediu, totodată în această zonă s-au înființat cel mai devreme instituțiile care își asumă rolul de a organiza viața economică locală (bresle). Zona Odorhei produce 40% din cifra de afaceri și 41% din profitul de la nivel județean. În această zonă funcționează 38% din numărul total de firme de la nivel județean. Zona Odorhei prezintă o pondere peste medie în domeniile industriei de materiale plastice, industriei textile și industriei de metale. 43% din întreprinderile din domeniul transportului își au sediul în această zonă, producând 73% din profitul realizat la nivel județean în domeniul transportului. De asemenea este caracteristic și prezența accentuată a industriei tipografice și de mobilă (65%). Structura economică a zonei este echilibrată.

25% din numărul total de întreprinderi funcționează în zona Gheorgheni, de activitatea acestora putând fi legat 22% din cifra de afaceri județeană. Totuși, firmele din zona Gheorgheni realizează doar 16% din profitul de la nivel județean. Analizând structura economiei, putem observa o concentrare în domeniul silviculturii și prelucrării lemnului. 52% din cifra de afaceri realizată în domeniul prelucrării lemnului este rezultatul activității firmelor din această zonă. În privința profitului raportat la cifra de afaceri, performanța zonei Gheorgheni în domeniul industriei de lemn rămâne în urmă față de celelalte două zone (la o cifră de afaceri de 52%, are o pondere de numai 42% din profitul realizat la nivel județean în acest domeniu).

O dinamizare a economiei locale este de neimaginat fără creșterea spiritului antreprenorial. Modificarea numărului întreprinderilor poartă numeroase informații (ex.: oportunități de piață, puterea de cumpărare, mediul legislativ și fiscal etc.), astfel în baza datelor prezentate de Institutul Național de Statistică cu privire la județul Harghita, putem concluziona că se îmbunătățește mediul antreprenorial și se dezvoltă încontinuu spiritul antreprenorial.

Figura 6: Dinamica antreprenorială

Numărul întreprinderilor active din județul Harghita s-a dublat în ultimii zece ani (o creștere de 78%), ceea ce poate fi asociat cu tendințele macroeconomice favorabile, având de asemenea un rol important și programele locale de sprijinire ale mediului antreprenorial. În 2008, numărul întreprinderilor din județul Harghita raportat la 1000 de persoane a ajuns aproape la media regională, depășind media celorlalte două județe din Secuime. Centrele de concentrare ale activității întreprinderilor au fost desigur orașele, în special Municipiul Miercurea-Ciuc (42 întreprinderi active pe 1000 de locuitori) și Municipiul Odorheiu Secuiesc (40 de întreprinderi/1000 de locuitori), unde s-au concentrat 46% dintre întreprinderile active. Firmele din cele două municipii produc mai mult de jumătate (55%) din cifra de afaceri și profitul realizat de întreprinderi la nivel județean.

Inițiative pozitive:

Dintre programele de sprijinire ale mediului antreprenorial cele mai importante sunt

- **Mărcile înregistrate locale:** Marca Produs Secuiesc, Marca „góbé” reprezintă un pas important în îmbunătățirea calității și poziționării mai eficiente a produselor
- **Ținutul Secuiesc la târgurile de turism:** Comorile Ținutului Secuiesc sunt promovate ca destinație turistică unitară nu numai la târgurile naționale, ci și la târguri internaționale de

La sfârșitul anilor 2000, criza economică a pus la încercare supraviețuirea mai multor firme, ceea ce poate fi constatat și prin numărul de întreprinderi lichidate în ultimii patru ani. Conform datelor Camerei de Comerț și Industrie Harghita, în anii crizei cifra de afaceri a firmelor a scăzut în medie cu 20-25%. Rata vulnerabilității este în proporție directă cu mărimea, puterea de capital a firmelor.

Programele, acțiunile autorităților publice locale au fost în special necesare pentru a sprijini supraviețuirea întreprinderilor locale. Consiliul Județean Harghita a demarat în ultimii ani numeroase programe, care contribuie la creșterea șansei de supraviețuire și la dezvoltarea întreprinderilor. Dintre acestea excelează inițiativele care stimulează cooperarea economică (înființarea de diferite cooperative, asociații), programele de marketizare ale produselor micilor producători, respectiv proiectele care vizează promovarea turistică a regiunii.

Diferitele prognoze prezintă o îmbunătățire a indicatorilor economici la nivel județean. Îmbunătățirea performanței este o veste bună, mai ales că dezvoltarea economică a județului s-a integrat în comunitățile locale și nu în firmele multinaționale cu capital străin, ceea ce indică viabilitatea întreprinderilor locale. Știm că întărirea întreprinderilor nu este posibilă fără fonduri de dezvoltare, piețe de desfacere și cunoștințe de specialitate moderne. Considerăm că asigurarea condițiilor de mai sus presupune o colaborare strategică, o organizare a economiei și asumarea unui rol mai accentuat din partea autorităților publice locale.

1.5. Analiza mediului de afaceri

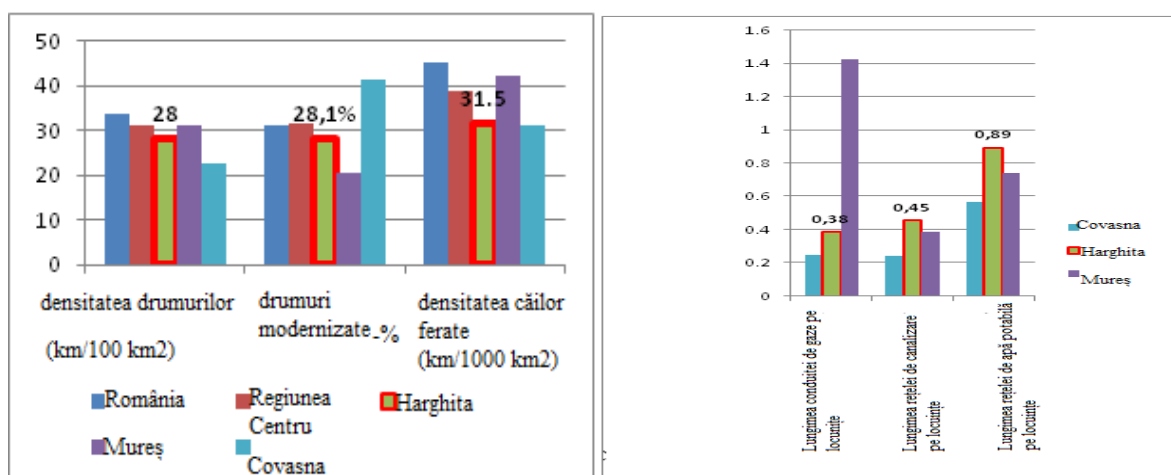
Ambițiile antreprenoriale și competitivitatea întreprinderilor active sunt influențate de mediul în care sunt derulate activitățile existente sau planificate. Mediul antreprenorial are numeroase componente, printre care unele pot fi îmbunătățite și la nivel local. Pe viitor trebuie să stabilim ca prioritate demararea unor programe care contribuie la creșterea spiritului antreprenorial și care îmbunătățesc siguranța. Este necesar să lucrăm în interesul unui mediu de afaceri local sigur, fiind nevoie să planificăm investițiile în conformitate cu nevoile economiei locale.

În cele ce urmează vom analiza acele elemente ale mediului antreprenorial, care au o relevanță locală, pot fi dezvoltate prin intervenția autorităților publice locale și astfel pot fi cuprinse în raza de acțiune a prezentului program.

O mare parte a mediului antreprenorial o constituie administrația. Practic este vorba de acel cadru prin care întreprinderile (cei care doresc să înregistreze o întreprindere) au contact cu sfera publică de stat, respectiv cea locală. În primul rând trebuie să menționăm acele taxe și impozite a căror stabilire este în competența consiliilor locale, în cazul cărora nu numai sumele care trebuie plătite reprezintă costuri, ci de multe ori plata în sine (multe tipuri de impozite care trebuie plătite în locuri diferite etc.) împovărează întreprinderile cu costuri de tranzacție. În comparație la nivel European, înregistrarea unei firme este un proces costisitor și consumatoare de timp. Este necesară simplificarea acestor proceduri la nivel local prin sistemul cu ghișee unice și modalități de plată on-line.

O altă componentă importantă a mediului antreprenorial este infrastructura tehnică. Un rol important în intrarea pe piețele locale și din afara regiunii o are infrastructura rutieră-de transport, deși comerțul electronic este în creștere și în regiunea noastră. Sistemul rutier al județului Harghita este de 1914 km în total, din care lungimea drumurilor județene este de 1471 km. În contextul rețelei de localități și structura spațiului, densitatea rețelei de drumuri publice poate fi considerată una adecvată, totuși calitatea drumurilor reprezintă un set de probleme care trebuie rezolvate.

Figura 7: Infrastructura de bază județeană

Importanța drumurilor județene este accentuată din punctul de vedere al funcționării economiei locale (ajungerea pe piețele locale, mobilitatea forței de muncă etc.). Începând cu anul 2008, prin intermediul proiectelor și programelor Consiliului Județean Harghita au fost reabilitate 300 de km de drumuri.

Totodată autoritățile publice locale pot asuma un rol în realizarea colaborării la nivelul ramurilor industriale, realizarea clusterelor, ceea ce stimulează competitivitatea întreprinderilor. În județul Harghita semnele concentrării ramurilor industriale se prezintă în domeniul agroalimentar, industria lemnului, tipografie și industria de ceramică. Mulțumită unor intervenții conștiente din partea autorităților publice locale, în ultima perioadă există rezultate în domeniul realizării sistemului de producție agricolă integrat.

Prin implementarea proiectelor și investițiilor consiliile locale și diferitele autorități apar ca actori din ce în ce mai marcanți al cererii de pe piață. În perioada 2008-2011 Consiliul Județean Harghita a avut achiziții publice în valoare totală de aproape 60 de milioane de euro. Totuși la licitațiile publice lansate de autoritățile publice locale, adeseori nu participă firme locale, oferta câștigătoare fiind o întreprindere din afara regiunii. Motivul pentru acest fenomen este că firmele nu au informații despre demararea unei proceduri de achiziție publică. Cu respectarea regulilor privind transparența competiției, autoritățile publice trebuie să stimuleze participarea întreprinderilor locale la aceste proceduri de achiziție.

Prezența investitorilor stimulează de asemenea calitatea mediului antreprenorial și întărirea firmelor locale. Este necesar ca autoritățile publice locale să aibă o activitate de marketing

teritorial în concordanță cu structura economică locală, având în vedere protejarea întreprinderilor și interesele forței de muncă locale.

Aici trebuie amintit și problema accesului la diferite forme de credit, respectiv condițiile de accesare ale acestora. Județul Harghita este printre puținele județe unde nivelul creditelor contractate de întreprinderi (52,5%) depășește nivelul creditelor contractate de populație (cu aproximativ 10,4%), ceea ce favorizează investițiile care vizează dezvoltarea activității antreprenoriale și creșterea performanței economice față de consum. Totodată accesul la fonduri reprezintă pe întregul teritoriu al regiunii unul dintre limitele cele mai serioase ale dezvoltării. Este nevoie să sprijinim dezvoltarea întreprinderilor prin facilități de credit avantajoase și flexibile, adaptate la nevoile locale.

În privința mediului antreprenorial este necesar să menționăm sistemul cursurilor de perfecționare din județ și serviciile oferite. În județul Harghita funcționează cinci instituții de învățământ superior, diploma de bacalaureat în diferite domenii se poate obține în 39 de instituții educaționale.

Numărul unităților din județ care oferă cursuri de perfecționare, recalificare acreditate este 153 și oferta lor cuprinde un spectru larg de domenii. În recalificarea forței de muncă, un rol important o are Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă, care în anul 2011 a lansat 52 de cursuri de perfecționare în special în domeniul ospitalier, construcții și comerț.

În privința serviciilor de afaceri, situația județeană nu este una pozitivă. În județul nostru (respectiv pe tot teritoriul Secuimii) infrastructura de afaceri este subdezvoltată, nu există parcuri industriale și tehnologice, nu există programe incubatoare în implementare, totodată serviciile de afaceri care vizează creșterea competitivității economice sunt relativ scumpe și greu de obținut.

Inițiative pozitive:

Vizează îmbunătățirea calității mediului antreprenorial:

- **Înființarea unui centru de incubare pentru afaceri:** Consiliul Județean Harghita, în vederea dezvoltării spiritului antreprenorial și depășirea greutăților inițiale în înființarea unei afaceri, a elaborat un proiect de succes.
- **Programul pentru colaborarea cu mediul antreprenorial local:** Programul județean, care are ca obiectiv dezvoltarea relației dintre administrația publică și sectorul privat se derulează

Dezvoltarea relației dintre autoritățile publice locale și mediul antreprenorial local este considerată ca o atribuție de un număr tot mai mare de consilii locale. A devenit clar că sistematizarea schimbului de informații, comasarea resurselor deținute în mod individual, poate fi în avantajul ambelor părți. Autoritățile publice locale recunosc treptat că au un rol esențial în stimularea economiei și adaptează condițiile cadru ale economiei locale la nevoile mediului antreprenorial. Sprijinim ca în județul nostru și în Secuime tot mai mulți să aibă voința de a întemeia o afacere. Sprijinim ca, în funcție de posibilități, toate autoritățile publice locale să asume un rol în crearea unui județ care sprijină mediul antreprenorial.

II. ANALIZA SWOT

În tabelul de mai jos, conform metodologiei analizei SWOT, vom rezuma cele mai importante caracteristici interne ale județului și procesele externe care influențează economia locală.

Cu ajutorul tabelului putem identifica cea mai optimă modalitate în vederea realizării obiectivelor noastre prin folosirea punctelor forte, remedierea punctelor slabe, evitarea amenințărilor și maximalizarea oportunităților.

Puncte Forte	Puncte Slabe
<p>Resurse umane:</p> <ul style="list-style-type: none">• Capacitatea de auto-organizare ale comunităților locale• Existența rețelelor sociale dense și capitalul social important• Prezența unor forme locale de cunoștințe• Identitatea și cultura locală• Atitudinea față de muncă• Cunoștințe în anumite meserii tradiționale• Rata de natalitate peste medie• Valoarea HDI și starea de sănătate relativ bună• Programe de formare a adulților <p>Resurse naturale:</p> <ul style="list-style-type: none">• Caracteristicile peisajului, variațiile formelor de relief• Terenuri extinse cu vegetație forestieră• Arii naturale protejate, condițiile naturale• Nivel înalt de biodiversitate, condiții pentru prepararea produselor bio• Fânețe și pășuni extinse• Rețea hidrografică bogată, multifuncțională• Zone forestiere și zone agricole extinse <p>Resurse economice:</p> <ul style="list-style-type: none">• Zone rurale puternice din punct de vedere economic• Sfera diversificată a antreprenorilor mici și mijlocii	<p>Resurse umane:</p> <ul style="list-style-type: none">• Tendința și capacitatea de inovație scăzută• Comportamentul de urmare a modelurilor existente aproape în toate domeniile vieții• Disponibilitatea de colaborare redusă în viața economică• Rețele de relații slabe și managementul necorespunzător al acestora <p>Resurse naturale:</p> <ul style="list-style-type: none">• Nivelul redus și calitatea slabă a terenurilor arabile• Timpul scurt de vegetație• Clima nefavorabilă• Randamentul redus al terenurilor agricole• Structura spațială extrem de fragmentată a județului <p>Resurse economice:</p> <ul style="list-style-type: none">• Lipsa a formelor de producție durabilă• Periferia interă, zone de vacuum din punct de vedere al urbanizării• Distanța de la căile principale de circulație• Distanța de la centrele economice• Întreprinderi slabe, lipsa de capital• Lipsa serviciilor de afaceri de înaltă calitate• Infrastructura de afaceri deficientă• Accesul greu la piețele externe• Nivel scăzut de tehnologizare în industrie

<ul style="list-style-type: none"> • Economie locală rezistentă la efectele externe • Investiții interne (locale) • Potențialul de producție agricolă • Îmbunătățirea condițiilor de accesibilitate • Programe de dezvoltarea utilităților publice • Administrație județeană proactivă, care sprijină viața economică • Potențialul de biomasă: lemn • Semne de concentrare în anumite ramuri economice • Rata scăzută a șomajului înregistrat • Ocuparea forței de muncă și rata de activitate • Inițiative locale pozitive în organizarea vieții economiei • Ținutul Secuiesc , ca brand • Spirit antreprenorial marcant în anumite zone ale județului • Potențialul de turism a județului 	<p>și agricultură</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lipsa centrelor de cercetare, neimplicarea universităților în viața economică • Concentrația slabă a proceselor economice • Valoare adăugată redusă pe bunurile și serviciile produse • Lipsa de reprezentare și protecție a intereselor economice • Valoarea GDP pe cap de locuitor • Nivelul scăzut al capitatului străin • Capacitate de export limitată • Economie închisă • Balanța comercială nefavorabilă, importuri de mărfuri, al căror condiții de producție sunt existente • Piața locală limitată • Poziția dominantă a comerțului în cadrul sectorului de servicii • Economii microregionale depinde de o singură ramură industrială
<p>Oportunități</p>	<p>Amenințări</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Capacitate energetică regenerabilă • Introducerea unor noi mărci locale • Identificare de noi piețe pentru produsele și serviciile locale • Participarea activă a administrației locale în dezvoltarea economiei: întreprinderi înființate de către APL-uri • Construirea rețelelor și verticumurilor industriale • Utilizarea alternativă a terenurilor agricole scoase de sub producție • Conștientizarea consumatorilor • Constituirea unor instituții pentru coordonarea economiei locale • Crearea condițiilor favorabile de credit pentru întreprinderi locale • Constituirea cooperativelor de credit și alte forme cooperative • Consolidarea legăturilor economice interne • Dezvoltarea infrastructurii tehnice în conformitate cu nevoile economiei • Sprijinirea întreprinderilor orientate spre inovație și a căror activitate este bazate pe cunoaștere • Transfer tehnologic, adoptarea de noi 	<ul style="list-style-type: none"> • Județul nu se regăsește din punct de vedere economic, nu se poate conecta la sistemul de producție național • Diminuarea capacității de menținere și întreținerea populației • Slăbirea comunităților locale, diminuarea capacității de soluționare a problemelor • Pierderea controlului asupra resurselor locale • Diminuarea suprafețelor forestiere și a potențialului de biomasă • Interese globale împotriva intereselor locale în economia regiunii • Produsele și serviciile locale rămân în afara piețelor • Structură economică diformă, nebazată pe resursele locale • Diminuarea spiritului antreprenorial • Creșterea discrepanței dintre cererea și oferta de pe piața muncii • Sustragerea capitalului material și imaterial, valorificarea acestor resurse în afara regiunii • Îndatorarea întreprinderilor locale • Salarii sub media națională, scăderea nivelului de trai

conștiințe

- Creșterea nivelului de procesare a produselor, dezvoltarea lanțurilor de valorificare
- Înființarea unităților de producție
- Realizarea produselor agricole și alimentare de înaltă calitate
- Produse specifice de artizanat
- Implicarea APL-urilor în organizarea vieții economice
- Participare la licitațiile ale administrațiilor publice locale și naționale
- Sincronizarea cererii și ofertei de pe piața muncii
- Atenție sporită ramurilor industriale prioritare: industria alimentară și agricolă, industria lemnului, turismul și industria energetică
- Înființarea cadrului instituțional necesar organizării turismului
- Atragerea de investitori
- Posibilități de producție de energii regenerabile: energie solară, hidroenergie energie eoliană, valorificarea biomasei
- Sprijinirea întreprinderilor locale care utilizează sursă de energie locală
- Alimentarea instituțiilor publice și a spațiilor publice cu energie regenerabilă
- Realizarea sistemelor de producție a energiilor alternative
- Programe de ocupare sociale în economia locală
- Reabilitarea terenurilor industriale nefolosite
- Înființarea cooperativelor de consum, de credit și de producție
- Exploatarea relațiilor rural-urban în economie
- Marketing turistic și regional eficient
- Utilizarea fondurilor UE și altor surse de finanțare

- Creșterea dependenței energetice
- Lichidarea firmelor locale, posibilități reduse de angajare
- Accentuarea migrației și al îmbătrânirii populației, creșterea dependenței economice
- Ruperea echilibrului etnic
- Degradarea mediului
- Degradarea terenurilor industriale
- Greutățile accesibilității regiunii
- Accentuarea dependenței economice și energetice a regiunii
- Intrarea capitalului nefavorabil în regiune
- Dependență de import, raport nefavorabil export-import

III. VIZIUNEA DE VIITOR

De-a lungul secolelor mai multe puteri străine au luat decizii despre soarta noastră, de obicei fără a ține seamă de voința, dorința comunității noastre. Soarta noastră depinde printre altele de reorganizarea economiei regiunii, sau de începerea unui proces de dezvoltare, prin care comunitățile locale vor putea beneficia de o autonomie din punct economic și energetic. În acest sens este indispensabilă ca comunitățile noastre să-și formeze o viziune despre viitor și să elaboreze o strategie în acest sens, și prin utilizarea resurselor proprii să lucreze pentru dezvoltarea economică a regiunii în care trăiește.

A sosit momentul să recunoaștem, că obstacolul principal al dezvoltării noastre nu o constituie lipsa de resurse, a ideilor productive sau a capacității de a pune în aplicare aceste idei, ci caracterul lor fragmentat și diversificat. Acum este indispensabilă colaborarea mult mai strânsă între factori economici. Totuși, până acum, au avut câștig de cauză mai degrabă strategiile care deserveau interese individualizate, de obicei una împotriva celuilalt, minimalizând reciproc potențialele efecte pozitive.

Pornirea unor procese strategice, care deservească atât interesele individului, cât și ale comunității, cu un efect reciproc și multiplicativ, reprezintă o fundamentare economică, care impune ca prin pas formularea unei viziuni despre viitor, care să fie în consens cu dorința și voința comunității implicate. Principala întrebare la care trebuie să răspundă viziunea despre viitor:

Cum ar dori să arate județul Harghita, cum ar dori să arate economia județului?

Viziunea noastră, realizată pe bază consultărilor publice și discuțiilor profesionale, ne arată o economie locală care:

- se bazează în principal pe resurse interne, este rezistent și autonom față de evoluțiile negative din economia globală
- baza o reprezintă cooperarea, atenția acordată celuilalt și încrederea reciprocă
- este capabil să articuleze și să impună interesele economiei locale și are o vocație mobilizatoare în acest sens
- să servească dezvoltarea județului și a Ținutului Secuiesc, respectiv pentru bunăstarea comunităților locale.

- Utilizează în mod sustenabil resursele proprii și pune accent pe apărare valorilor și conservarea moștenirii noastre.

Pe baza celor de mai sus, dacă am dori să formulăm o viziune despre viitor, atunci aceasta ar fi:

Județul Harghita reprezintă o zonă în care resursele locale și procesele economice sunt coordonate de comunitățile locale. Economia stă pe mai mulți piloni și este caracterizată prin ramurile economice care se bazează pe existența resurselor locale: industria agro-alimentară, industria de prelucrare a lemnului, energiile regenerabile și turismul.

Antreprizele locale care reprezintă elementele cheie ale economiei se caracterizează prin cooperare și capacitate de reînnoire continuă. Față de produsele locale există o cerere intensă nu numai pe piețele locale dar și în străinătate, originea lor oferă garanția bunurilor și serviciilor competitive și de calitate la nivel european.

Populația își menține resursele naturale și realizează un câștig economic cu ajutorul acestora, iar moștenirea culturală și spirituală este folosită cu responsabilitate astfel încât să servească dezvoltarea întregii comunități locale.

Județul Harghita, parte a Ținutului Secuiesc va deveni o zonă în care există locuri de muncă, unde putem trăi bine și merită să înființăm afaceri, unde tinerii pot spera într-un viitor promițător. Pentru atingerea acestui obiectiv gândește și lucrează împreună zonele urbane și rurale, autoritățile publice locale și întreprinzătorii, organizațiile neguvernamentale și intelectualii și toți cetățenii din județ.

Viziunea despre viitor formulată are ca suport un sistem de valori compus din:

- Locul: Județul Harghita, ca entitate socială și economică, ca habitat al populației locale.
- Originea locală: produse și servicii, generate de activități economice, sociale sau intelectuale locale, care sunt rezultatul utilizării de materiale, resurse și cunoștințe locale
- Moștenirea: toate bunurile materiale și morale, pe care strămoșii noștri au realizat și au lăsat în grija noastră
- Cunoștințele: principalul promotor al dezvoltării și al inovației
- Solidaritate: spiritul de comunitate, condiția socială fiind indispensabilă pentru dezvoltarea economiei locale.

IV. SISTEMUL SCOPURILOR STRATEGICE

Atingerea viziunii mai sus prezentate implică o serie de acțiuni a factorilor sociali și economici, care urmează anumite obiective strategice și operaționale. Direcția acestor acțiuni sunt stabilite prin scopurile operaționale. Scopurile strategice și operaționale ale prezentului Program, care ajută în realizarea viziunii de viitor, sunt următoarele:

Obiectivul general al programului:

Construirea unei economii dezvoltate, independente, bazată pe mai mulți piloni, pe existența resurselor locale, ținând cont de interesele comunității locale astfel încât să asigure ocuparea forței de muncă și un nivel de trai permanent îmbunătățit.

Obiectivele operaționale ne ajută, ca strategia noastră să poate fi structurată pe obiective mult mai concrete. Astfel au fost stabilite patru asemenea obiective, care au rolul de a indica modul în care trebuie elaborate sub-programele cu măsurile specifice:

- Suport material și intelectual în investițiile realizate în ramurile prioritare (energia regenerabilă, industria agro-alimentară, prelucrarea lemnului și turismul)
- Modelare structurilor instituționale pentru organizarea și coordonarea economiei locale, creșterea interacțiunilor economice din regiune.
- Formarea unui cadru antreprenorial, promovarea antreprenoriatului
- Creșterea gradului de ocupare, înființarea de locuri de muncă stabile

V. PRIORITĂȚI DE DEZVOLTARE – PROGRAME DE DEZVOLTARE

Experiența din anii trecuți ne îndeamnă ca resurse noastre disponibile trebuie utilizate mult mai rațional și concentrat în dezvoltarea regiunii. Este imposibilă rezolvarea deodată a tuturor problemelor, din acest motiv trebuie selectate ramurile, unde vom putea cataliza și multiplica procesele de dezvoltare. Aceste ramuri, vor fi reprezenta prioritățile noastre și vor da o imagine clară despre modul de utilizare a resurselor și a stadiului de dezvoltare economică.

Aceste experiențe din trecut ne arată și faptul, că în locul proiectelor și măsurilor izolate, trebuie să fie aplicat un scenariu de dezvoltare unde obiectivele și resursele sunt armonizate. Programul reprezintă întocmai această bază, și asigură un sistem de suport pentru măsurile de dezvoltare coerente.

S-a adevărit faptul că a depune proiecte de finanțare în funcție de ofertele de finanțare nu este profitabilă. Au fost realizate mai multe proiecte și investiții, doar pentru faptul că au existat oferte de finanțare europene sau naționale, și a căror necesitate din punct de vedere strategic stă sub semnul întrebării. Aceste proiecte nu au catalizat nici un proces economic local, astfel inserția resurselor locale nu a avut loc, aceste fiind doar utilizate și nu valorificate. De asemenea avem și exemple, unde proiectele nu au fost fezabile sau sustenabile din punct de vedere economic, ca urmare entitățile participante s-au îndatorat în exces.

Înainte de a începe punerea în aplicare a unei concepții de dezvoltare economică, este imperativ necesar, să stabilim și să cunoaștem obiectivele și resursele noastre. În situațiile în care este necesar și atragerea de resurse externe, modul de atragere a acestor resurse trebuie să fie în concordanță cu necesitățile comunității. Dacă dorim să canalizăm resursele financiare europene, trebuie să știm, că fiecare proiect este în concordanță cu obiectivele programelor din strategiile de dezvoltare locale.

Sistemul de măsuri planificate al acestui Program este structurat pe patru ramuri economice și patru pachete de programe orizontale.

Programele sectoriale se concentrează pe acele sectoare ale economiei locale, care din punctul de vedere a dezvoltării economice sunt cele mai sustenabile și strategice: industria

agro-alimentară, producerea energiei regenerabile, industria lemnului și turism. Aceste sunt acele ramuri pentru care există resurse locale, și care, prin dezvoltarea lor vor putea atrage dezvoltarea celorlalte ramuri economice. Totodată, dezvoltarea celor patru ramuri prioritare sunt în consens și cu tendințele economiei globale, dacă luăm în seamă cererea tot mai mare pentru alimente de calitate, veniturile tot mai mare înregistrate în turism sau investițiile numeroase în producția energiei verzi.

Programele orizontale conțin acele subprograme și măsuri, care reprezintă cadrul pentru buna funcționare a economiei locale. În aceste secțiuni sunt cuprinse sarcini ca: dezvoltarea infrastructurii și a căilor de comunicație, dezvoltarea instituțiilor pentru coordonarea economiei locale, regândirea sistemului educației profesionale, îmbunătățirea cadrului de afaceri, etc. Măsurile cuprinse în aceste programe solicită o implicare mult mai mare a autorităților locale și un parteneriat intrajudețean. În lipsa acestor măsuri orizontale oportunitățile din ramurile economice strategice vor fi valorificate doar parțial.

Conținutul programelor de dezvoltare și modul lor de realizare se bazează pe următoarele principii de bază:

- Minimizarea dependenței energetice și economice al regiunii și deținerea controlului asupra resurselor locale (resurse endogene.): principiul autonomiei
- Dezvoltarea armonioasă a sistemelor economice, sociale și mediu: principiul sustenabilității
- Devotamentul și responsabilitatea autorităților locale și a factorilor sociali față de dezvoltarea regiunii: Principiul responsabilității
- Ocrotirea și respectarea tradițiilor culturale și a valorilor morale ale zonei: apărarea patrimoniului, ca principiu
- Apărarea avurilor comunităților locale: principiul apărării protejării proprietății
- Bunăstarea întregii comunități: principul solidarității comunitare
- Dialogul și cooperare cu toți factorii județean implicați sau vizați: principiul parteneriatului

VI. SECTOARE ECONOMICE PRIORITARE

Luând în considerare posibilitățile naturale, economice și umane, propunem un model de dezvoltare economică a județului, care are ca piloni patru sectoare economice. Deși putem observa că în cadrul economiei locale (din punct de vedere al ocupării forței de muncă, a cifrei de afaceri, a producției, etc.) nu întotdeauna aceste sectoare au rolul principal, dar considerăm, că aceste sectoare sunt acelea prin care putem reduce vulnerabilitatea economică pe termen lung.

VI.1. Prioritatea 1.: Producție alimentară de calitate

Justificare: Condițiile geografice specifice și de producție din județul Harghita nu permit producția agrară competitivă, de mare cantitate. În același timp diversitatea pășunilor și fânețelor oferă noi oportunități pentru agricultura tradițională: posibilitatea realizării produselor de înaltă calitate. Recoltele agricole trebuie procesate, trebuie să ne orientăm spre producția alimentară de calitate. Produsele alimentare sănătoase, de înaltă calitate realizate la nivel local contribuie la îmbunătățirea calității vieții, totodată valorificarea acestora pe piețe cât mai vaste asigură venituri importante și noi locuri de muncă.

Orientarea priorității: Producția alimentară de calitate implică programe de dezvoltare care să acopere toate nivelurile industriei: producția, prelucrarea și comercializarea. Pilonul conține programe, care asigură ca producția de materiale prime necesară să fie organizat în mod sustenabil, să asigure creșterea valorii adăugate prin prelucrare, respectiv să asigure dezvoltarea căilor de valorificare în regiune și în afară lui.

Efectul economic asupra regiunii: Prin creșterea valorii adăugate la produsele agricole, vor crește veniturile regiunii. Creșterea producției alimentare are ca efect creșterea cererii de materii prime, care are o influență pozitivă asupra creșterii productivității de materii prime, asigurând creșterea veniturilor și a nivel de trai al producătorilor. În paralel va avea ca efect scăderea fenomenului de scoatere al terenurilor din fondul funciar agricol.

Efectul asupra ocupării forței de muncă: Prelucrare produselor agricole este sprijinit prin trei căi: la nivelul fermelor private, la nivelul manufacturilor zonale (prelucrarea laptelui,

abatoare, valorificarea fructelor de pădure) și la nivelul marilor producători, potențiali exportatori. În toate cazurile este o cerere pentru forță de muncă umană, care va influența ocuparea forței de muncă cu studii medii.

VI.2. Programe de dezvoltare pentru realizarea priorității 1.

Înființarea micilor uzine de prelucrare

Obiectivul programului: Sprijinirea înființării de întreprinderi locale și echiparea lor tehnologică, care să asigure facilități de uscare, depozitare, conservare, prelucrare și împachetare a produselor agricole. Prin parteneriatul producătorilor, cooperativelor agricole, a firmelor locale și a autorităților locale trebuie înființate capacități de producție, care vor multiplica valoarea produselor agricole. Programul sprijină și re tehnologizarea, dezvoltarea capacităților de producție a cooperativelor deja existente.

Grupul țintă și beneficiari : cooperative de producție, asociații de producători, firme locale, autorități locale.

Consiliul Județean Harghita participă în realizarea acestui program ca inițiator. Asigură fondurile financiare necesare finanțării investițiilor, prin oferte de finanțare și asociere. Participă la inserția resurselor din regiune și din afara lui, asigură consiliere de specialitate gratuită.

Raza de acțiune a programul: județul Harghita

Durata: termen scurt

Rezultate și efecte: Programul are un efect de dezvoltare asupra întregului spectru agricol. Prin realizarea sa, va crește paleta produselor realizate la nivel local, cresc veniturile generate în regiune, se înființează noi locuri de muncă.

Resurse necesare: fonduri cooperatiste, fonduri proprii, finanțări și subvenții din partea Consiliul Județean, fonduri ale Programul național de dezvoltare rurală, subvențiilor autorităților locale. Realizarea programului implică și sprijină utilizarea resurselor non financiare, prin participări voluntare.

Sprijinirea cooperativelor agricole și a asociațiilor de producători

Obiectivul programului : Programul sprijină înființarea și funcționarea de cooperative și asociații de profil, care sunt implicate în eficientizarea producției agricole. Programul dorește să acorde un suport profesional și financiar pentru inițiativele de asociere ale

producătorilor locali, pentru ca aceste structuri pe lângă rolul de reprezentare, să fie implicate și în organizarea producției, în prelucrarea și comercializarea produselor.

Grupul țintă și beneficiari: producători, cooperative agricole și asociațiilor de producători

Consiliul Județean Harghita participă în realizarea acestui program ca inițiator. Asigură fondurile financiare necesare finanțării investițiilor, prin oferte de finanțare și asociere.

Raza de acțiune a programul: județul Harghita

Durata: termen scurt

Rezultate și efecte: Înființarea de organizații de profil și colaborarea vor duce la concentrarea fondurilor funciare, vor asigura protecția producătorilor față de calamități naturale și riscurile comercializării și oferă noi oportunități pentru dezvoltarea producției alimentare.

Resurse necesare: finanțări și subvenții din partea Consiliul Județean, autorităților locale, fonduri ale Programul național de dezvoltare rurală (Măsura 142.)

Sistemul de parcuri agro-alimentare

Obiectivul programului: Asigurarea de locații cu facilitățile necesare (accesibilitate, infrastructură completă) pentru întreprinderile de prelucrare, care să ofere un suport logistic pentru industria agro-alimentară. Ideea înființării parcurilor agro-alimentare are la bază valorificare resurselor și caracteristicilor locale. Obiectivul sistemului de mini-parcuri agrare este înființarea de întreprinderi prelucrătoare specifice zonei respective, respectiv organizarea activității de transport și de depozitare a produselor agro-alimentare.

Grupul țintă și beneficiari: producători, cooperative agricole și asociațiilor de producători, firme locale, autorități locale.

Consiliul Județean Harghita participă în realizarea acestui program ca inițiator. Prin asociere cu consiliile locale și cu producători, va participa la înființarea și managementul parcurilor agro-alimentare.

Raza de acțiune a programului: Centrului acestui sistem, care va avea un rol de integrare este planificat în Depresiunea Ciucului, pe un teren de câteva hectare. Centrul nu va deservi numai zona Ciucului, va asigura spațiu și pentru acele firme din afara regiunii, care au o relație sinergică cu activitățile locale, respectiv aici va funcționa centrul logistic a sistemului de parcuri agor-alimentare. In zona Odorhei, Gheorgheni și Cristuru Secuiesc vor fi înființate

astfel de centre (pe terenuri de 1-5 ha). Aici vor fi funcționa întreprinderile de prelucrare aflate în proprietatea producătorilor sau a cooperativelor agricole, respectiv un centru regional de utilaje agricole. Locațiile acestor mini-centre vor fi alese în funcție de accesibilitate și luând în considerare tradițiile în producția alimentară, voința și suportul concret din partea autorităților locale.

Durata: termen mediu

Rezultate și efecte: parcurile agro-alimentare vor reprezenta un punct de cotitură în modernizarea și tehnologizarea agriculturii județene. Va asigura creșterea nivelului de prelucrare a materialelor prime, va ridica nivelul de calitate și de competitivitate a produselor finite, în timp ce va asigura noi locuri de muncă și va genera venituri substanțiale producătorilor.

Resurse necesare: terenul necesar parcurilor vor fi asigurate de autoritățile locale, dotarea cu utilități publice vor fi realizate de consiliile locale și Consiliul Județean, iar managementul parcurilor va fi asigurat de o structură specializată.

Cursuri de specializare în domeniul agro-alimentar

Obiectivul programului: Programul vizează pregătirea profesională a producătorilor și a forței de muncă din domeniu, prin însușirea de cunoștințe teoretice și practice. Rezultatele cursurilor precedente (producția de caș, prepararea de gemuri) ne indică faptul că produsele realizate de participanți la aceste cursuri au avut o evoluție pozitivă din punct de vedere calitativ.

Grupul țintă: producători, cooperative agricole și asociațiilor de producători, firme

Consiliul Județean Harghita: asigură identificare nevoilor regionale și organizează cursurilor specifice acestor nevoi.

Raza de acțiune a programului: Dat fiind faptul că producătorii au timp limitat sau deloc pentru a se deplasa pe distanțe (fizic și timp), cursurile trebuie organizate în fiecare zonă, astfel cursurile vor fi organizate separat în cele cinci regiuni ale județului.

Durata: anual 3-4 cursuri pe durata programului

Rezultate și efecte: Ca urmare a programului, producătorii vor avea cunoștințele necesare pentru a realiza produse alimentare de calitate. Astfel se lărgeste paleta produselor realizate la nivel local, cresc veniturile generate în regiune.

Resurse necesare: suport financiar din partea Consiliului Județean Harghita.

Programul Probus secuiesc – produs local

Obiectivul programului: Programul are ca obiectiv facilitarea valorificării produselor locale. Prin introducerea și extinderea brandului, a mărcilor și prin stabilirea căilor de valorificare, produsele alimentare realizate trebuie poziționate și pe piață și popularizate la scară cât mai largă. Trebuie sprijinit valorificarea produselor de calitate prin intermediul diferitelor rețele de magazine autohtone și din străinătate (Cora, ACB, etc.)

Grupul țintă și beneficiari: producători, magazine alimentare

Consiliul Județean Harghita: creșterea numărului de produse care poartă marca și brandul Probus Secuiesc, și facilitarea extinderii căilor de comercializare.

Raza de acțiune: județul Harghita și județele Mureș și Covasna

Durata: permanent

Rezultate și efecte: Ca urmare a programului surplusul de produse locale vor fi valorificate pe alte piețe din regiune și în afara lui.

Resurse: Implicarea Consiliul Județean Harghita, iar din partea producătorilor seriozitate privind cantitatea și calitatea produselor.

Piețe locale și lanț de magazine pentru produse locale

Produsele locale realizate trebuie să ajungă pe mesele consumatorilor locali. Pe lângă organizarea târgurilor produselor locale trebuie să construim în viitorul apropiat o rețea de magazine cu specific local și o rețea on-line prin intermediul căroră produsele locale realizate pot fi accesibile în fiecare zi a anului.

Grupul țintă și beneficiari: producători, firme locale și magazine alimentare.

Consiliul Județean Harghita: În viitor va organiza în mai multe locuri și mult mai des târguri tradiționale și va avea rolul de inițiator în înființarea de magazine și puncte comerciale pentru produsele locale.

Raza de acțiune a programului: județul Harghita, județul Covasna și județul Mureș.

Durata: Începerea procedurilor necesare pentru deschiderea primelor 3 puncte de comercializare va avea loc în 2012. Un magazin online va fi lansat în primăvara anului 2013, iar târgurile vor fi organizate în mod constant.

Rezultate și efecte: Experiența noastră arată că pentru mici producători, problema principală o reprezintă valorificarea produselor, accesul pe piețele locale și zonale. Programul va facilita întâlnirea dintre producători și consumatori, astfel va juca rolul de catalizator a procesului economic.

Resurse necesare: Producători locali trebuie să se organizeze într-o cooperativă de valorificare a produselor, care va avea rolul de a asigura funcționarea punctelor comerciale și a magazinului on-line. În organizarea acestui structuri va participa și Consiliul Județean Harghita după caz.

Măsurile și proiectele care contribuie la realizarea priorității 1.:

- Sprijinirea pregătirii studiilor de fezabilitate și proiecte tehnice
- Sprijinirea investițiilor pentru construirea și renovarea punctelor de prelucrare a produselor
- Sprijinirea înființării abatoarelor de mică capacitate
- Sprijinirea achiziționării tehnologiilor de ambalare, stocare și prelucrare
- Sprijinirea tehnologiei de procesare a produselor locale în cazul asociațiilor și cooperativelor de producție
- Sprijinirea proiectelor agricole inovative (noi practici de producție, procesare și comercializare)
- Crearea bazelor de procesare alimentară cu capacitate de producție ridicată printr-un parteneriat de cooperare cu asociații agricole (care să se extindă pe piețele din afara regiunii producătoare)
- Identificarea locațiilor potențiale pentru parcul agro-industrial și pregătire documentelor de fezabilitate
- Înființarea unei organizații care asigură administrarea/coordonarea sistemului de parcuri agro-industriale
- Un sistem județean de administrare a terenurilor cu destinație agricolă
- Organizarea programelor de instruire pentru mici producători
- Credite agricole favorabile: prin înființarea cooperativelor de credit trebuie acordat sprijin financiar pentru producția agricolă
- Înființarea cooperativelor școlare și a gospodăriilor educaționale
- Promovarea mărcii Produs Secuiesc și a altor produse locale la târguri/lanțuri de magazine locale și internaționale

- Crearea unui lanț de magazine și al unui magazin on-line pentru furnizori de produse locale
- Produse locale în alimentația publică (instituții de îngrijire a bătrânilor, instituții publice, școli, bucătării de ajutor social)
- Armonizarea sistemului de finanțare a dezvoltării rurale județene cu programele *Leader*.

VI.3. Prioritatea 2.: Independență energetică

Justificare: Creșterea continuă a prețului energiei devine o povară care afectează întreaga comunitate, afectează în mod negativ pe fiecare dintre noi. Cauza creșterii prețului este dependența, de aceea trebuie să valorificăm resursele endogene de energie. Există nenumărate posibilități în zona noastră prin folosirea metodelor alternative de producție a energiei. Cele mai multe localități beneficiază de condiții adecvate în ceea ce privește exploatarea hidroenergiei, biomasei sau energiei solare. Independența comunităților locale din punct de vedere energetic va asigura bazele economiei independente, pe deasupra poate aduce și un venit în plus pentru fiecare locuitor.

Scopul nostru este înființarea unor amplasamente de producție a energiei regenerabile, moderne și durabile, bazate pe caracteristicile locale în fiecare localitate. Aceste amplasamente trebuie realizate în colaborare și cu ajutorul resurselor locale astfel încât cei afectați direct să fie și beneficiarii. Industria energetică oferă noi locuri de muncă atât persoanelor necalificate cât și tinerilor cu studii în domeniu.

Orientarea priorității: Valorificarea potențialului de energie alternativă a județului Harghita se va realiza prin planificarea utilizării resurselor comunităților locale. Scopul primordial este ca producția de energie să acopere necesitățile zonei, iar pe termen scurt să valorifice și potențialul de exportator energetic. În cazul în care se impune, se poate apela și la fonduri externe, dar în fiecare caz trebuie asigurată participațiunea comunităților locale. Dezvoltarea în domeniul energiei alternative impune ca un prim pas creșterea cunoștințelor din domeniu, organizarea și utilizarea eficientă a resurselor, ținând cont permanent de sustenabilitatea economică, socială și mediu.

Efectul economic asupra regiunii: Baza economiei moderne este energia, indiferent dacă vorbim de agricultură sau industrie. Acele regiuni vor avea o producție agricolă și industrială, care vor putea produce energia necesară acestor ramuri, obținând astfel o implicare directă în managementul costurilor de producție. Județul Harghita poate să reducă dependența energetică și poate deveni un teritoriu mult mai independent din punct de vedere economic, dacă comunitățile locale, întreprinzătorii locali își pot produce prin asociere energia termică și electrică consumată.

Efectul asupra ocupării forței de muncă: Centrele de producție a energiei trebuie să utilizeze tehnologie de vârf, iar dat fiind gradul înalt de automatizarea a acestora vor avea o influență minimă asupra pieții muncii. Dar sector energetic, în mod indirect are un rol important în ocuparea forței de muncă slab calificată, în special în exploatarea de materii prime, mai ales în cazul valorificării biomasei. Locuri de muncă cu grad înalt de calificare vor fi înființate odată cu punerea în funcțiune a echipamentelor automatizate, astfel se va crea o premisă privind necesitatea formării în domeniul ingineriei.

VI.4. Programe de dezvoltare pentru realizarea priorității 2.

Program pentru creșterea eficienței energetice

Obiectivul programului: Gestionarea inteligentă a energiei se bazează pe utilizarea eficientă a resurselor disponibile. Datorită climei sale specifice, județul Harghita va deveni o zonă țintă atât pentru firmele competitive cât și pentru locuitorii, doar dacă utilizează eficient sursele de energie, respectiv au acces la energie mai ieftină. Obiectivul programului vizează creșterea eficienței energetice în cazul clădirilor publice, imobilelor de locuit, unităților de producție și transport în comun. Realizarea programului presupune conștientizarea permanentă a publicului larg, creșterea cunoștințelor în domeniu, respectiv facilitarea investițiilor care promovează eficiența energetică. Programul vizează ridicarea nivelului de cultură privind utilizarea eficientă a energiei în cazul instituțiilor subordonate, prin adoptarea unei agende de măsuri și acțiuni. Scopul final al programului este ca până în anul 2020 județul Harghita să devină județul cel mai eficient din punct de vedere al utilizării energiei.

Grupul țintă și beneficiari : populația, societățile comerciale, autoritățile și instituțiile publice din județ.

Consiliul Județean Harghita: are rolul de inițiator al programului, prin Serviciul Public de Management Energetic Harghita. De asemenea va asigura fonduri financiare pentru promovarea și conștientizarea opiniei publice, respectiv va pregăti un sistem de sprijinire a investițiilor din domeniu.

Raza de acțiune a programului: în principal județul Harghita, dar și județele învecinate

Durata: termen lung, permanent în următorii 8 ani

Rezultat și impact: Anual va crește numărul entităților care vor beneficia de sprijin în ceea ce privește eficientizarea energetică, drept urmare costurile instituțiilor de energie vor scădea la jumătate spre finalul programului. În același timp prin eficientizarea proceselor de producție va crește competitivitatea firmelor.

Resurse necesare: fonduri UE, surse ale Programului Operațional Sectorial Creșterea Competitivității, surse ale Consiliului Județean Harghita, contribuțiile administrațiilor publice locale, surse PNDR.

Pași spre independența energetică

Obiectivul programului: Opinia specialiștilor, precum și concluziile studiilor efectuate până în prezent sugerează că aproape fiecare localitate al județului Harghita dispune de resurse pentru producerea de energie.

În majoritatea cazurilor aceste resurse nu sunt deloc sau sunt folosite cu o eficiență scăzută și nevoia de energie este acoperită de importul de gaze, drept urmare comunitatea noastră devine tot mai vulnerabilă în fața prețurilor de pe piața mondială.

Printre cauze putem identifica lipsa cunoștințelor, lipsa resurselor financiare, dar și situația neclară a drepturilor de proprietate. Scopul programului țintește utilizarea resurselor endogene în folosul comunităților locale, contribuind la independența energetică a acestora, și totodată reducând costurile de operare ale instituțiilor publice. Programul vizează înființarea unor centre de producție a energiei regenerabile – hidroenergie, biomasă, energie solară – luând în considerare sursele de energie a fiecărei localități, în așa fel încât acestea să producă energie electrică sau termică în mod sustenabil și la un preț accesibil.

Grupul țintă și beneficiari: autoritățile locale din județul Harghita, instituții publice, întreprinderi, comunitățile locale.

Consiliul Județean Harghita: are rolul de inițiator în implementarea programului prin Serviciul Public de Management Energetic, în colaborare cu autoritățile locale. Serviciul Public acordă asistență tehnică autorităților locale în proiectarea investițiilor și identificarea fondurilor financiare.

Raza de acțiune a programului: județul Harghita

Durata: permanent, 8 ani

Rezultat și impact: Majoritatea localităților vor avea un studiu preliminar privind producția de energie care se va potrivi potențialului fiecăruia. În funcție de disponibilitatea resurselor în 8 ani mai multe sate sau părți componente ale acestora va putea deveni independent din

punct de vedere energetic. Ca urmare județul se va transforma într-un mediu mai curat, mai ieftin și mai previzibil, competitivitatea companiilor care se vor baza pe energia locală va crește și autoritățile locale vor avea mai multe surse de finanțare.

Resurse necesare: resurse proprii și resurse financiare comune, resursele Fondului de Mediu, fonduri ale Uniunii Europene, surse ale Programului Operațional Sectorial Creșterea Competitivității, surse ale Consiliului Județean Harghita, măsuri ale PNDR.

Populația producătoare de energie

Obiectivul programului: Următorii ani prevestesc sfârșitul epocii de energie ieftină bazată pe combustibili fosili. În urma creșterii prețului surselor de energie convenționale, problemelor de mediu și dezvoltării rapide a tehnologiei au devenit populare sistemele mai mici de energie alternativă. De asemenea crește exigența de a folosi aceste sisteme pentru scopuri economice și de economisire, de exemplu la construirea sau cumpărarea caselor noi consumul de energie este luat în considerare din ce în ce mai mult. Obiectivul Consiliului Județean Harghita este ca până în 2020 județul Harghita să devină un județ în care să fie amplasate cele mai multe panouri solare din România și unde încălzirea majorității locuințelor să fie asigurată prin folosirea energiei regenerabile. Pentru a atinge acest scop este nevoie de creșterea nivelului de cunoștințe în rândul populației în ceea ce privește posibilitățile utilizării energiei regenerabile. Totodată la nivel local trebuie sprijinite eforturile depuse de populație în acest sens și ar trebui introduse noi reglementări privind construcțiile. În acest fel fiecare casă din județul Harghita ar putea deveni o mică centrală de energie, care asigură confortul necesar pentru locuitori și în același timp reduce consumul de energie.

Grupul țintă și beneficiari: *proprietari de case private și imobile de locuit*

Consiliul Județean Harghita: are rolul de inițiator prin Serviciul Public de Management Energetic. Serviciul Public oferă consultanță pentru populație în producerea de apă caldă menajeră, în problemele tehnice legate de încălzire și posibilitățile de producție a energiei electrice. Prin SPME acesta pune în aplicare diferite programe de promovare. Consiliul

Județean va elabora un program privind sprijinirea utilizării energiilor alternative la nivelul gospodăriilor județene.

Raza de acțiune programului: județul Harghita

Durata: permanent, 8 ani

Rezultat și impact: Îmbunătățirea caracteristicilor energetice a locuințelor din județ. La nivel național județul va fi printre primii din punct de vedere al utilizării energiilor regenerabile. Va scădea consumul de energie exterioară și de asemenea va scădea povara financiară a locuitorilor pe durata timpului de încălzire.

Resurse necesare: resurse proprii și resurse financiare comune, resursele Fondului de Mediu, fonduri ale Uniunii Europene, surse ale Consiliului Județean Harghita, PNDR.

Programul județul producător de energie

Scopul programului: Necesitatea de energie electrică la nivelul județului variază între 50-80 MW, din care numai 3-4 MW se produce în județ, restul provine din surse externe de energie. Trebuie accentuat ca investițiile profitabile din domeniul producției de energie necesită un capital considerabil. Consiliul județean prin înființarea unei societăți proprii și prin atragerea investitorilor dorește să sprijine construirea unor centre de producție de hidroenergie, energie solară și de utilizare a biomasei, care prin exploatarea resursele locale pot produce energie în mod profitabil. Ideea ar fi ca populația să devină acționar în aceste investiții, astfel profitul realizat din resursele locale să rămână în comunitatea locală. Obiectivul pe termen lung ar fi ca județul să devină producător net de energie, iar veniturile realizate din producția de energie să îmbunătățească standardele de trai a locuitorilor.

Grupul țintă și beneficiari: locuitorii și antreprenorii județului Harghita

Consiliul Județean Harghita: are rolul de inițiator în derularea programului prin întreprinderea înființată în acest scop. Înființarea unei întreprinderi de specialitate va servi mult mai eficient atingerea scopurilor formulate mai sus.

Spațiul programului: județul Harghita

Durata: permanent, 8 ani

Rezultat și impact: Rezultatul pe termen lung al programului reprezintă crearea și consolidarea structurii de producție energetice a județului. Înființarea centralelor la nivelul județului vor crea locuri de muncă calificate, pe de altă parte vor contribui la stimularea competitivității întreprinderilor locale și la creșterea independenței energetice.

Resurse necesare: surse de investiții, credite bancare, resursele Fondului de Mediu, fonduri ale Uniunii Europene, surse ale Consiliului Județean Harghita.

Măsurile și proiectele care contribuie la realizarea priorității 2.:

- Campanii de informare în domeniul managementului energetic
- Serviciu permanent de consultare în domeniul eficienței energetice
- Concursuri organizate în domeniul eficienței energetice
- Lecții de eficiență energetică pentru elevi
- Încurajarea achizițiilor publice ecologice în cadrul administrațiilor locale
- Sprijinirea renovării blocurilor și clădirilor din punct de vedere al eficienței energetice
- Crearea unei baze de date pe sate, actualizat permanent, care conține idei de proiecte în domeniul energiei regenerabile
- Elaborarea și realizarea unei strategii de gestionare a resurselor energetice de nivel județean
- Finanțarea unor studii preliminare în domeniul resurselor regenerabile
- Transferul de cunoștințe și organizarea programelor de formare pentru instituțiile publice în domeniul gestionării sustenabile a energiei
- Elaborarea planurilor de acțiune în domeniul energiei sustenabile la nivelul localităților
- Realizarea/Crearea unor Asociații de Dezvoltare Intercomunitară Energetice și co-finanțarea investițiilor
- Organizarea și coordonarea campaniilor periodice de informare, a expozițiilor și târgurilor în domeniul managementului energetic
- Serviciu de consultanță în domeniul utilizării energiei regenerabile
- Elaborarea proiectelor pentru eficientizarea caselor private și imobilelor de locuit din punct de vedere energetic

- Promovarea construirii caselor pasive, stimularea gradului de conștientizare, îmbunătățirea reglementărilor locale în construcții
- Înființarea unei companii de management energetic județean
- Înființarea unei centrale de biomasă în județ cu participarea autorităților locale
- Înființarea parcurilor solare cu acționari APL
- Înființarea micro centralelor hidroelectrice cu participarea autorităților locale

VI.5. Prioritatea 3.: Management forestier durabil – industrie competitivă de prelucrare a lemnului

Justificare: Fondul forestier a jucat întotdeauna un rol indispensabil în asigurarea traiului comunității noastre. Pe parcursul secolelor locuitorii zonei și-au complementat veniturile obținute din agricultură cu veniturile obținute din prelucrarea lemnului, dar totodată gândindu-se la viitor au gestionat în mod durabil bogățiile naturale oferite de păduri. Însă în ultimele decenii acest fond forestier s-a restrâns considerabil fără să contribuie la creșterea bunăstării și a nivelului de trai a populației. Cauza este cunoscută: masa lemnoasă exploatată a fost transportată din regiune fără prelucrare sau cu grad minim de prelucrare. Găsirea unor soluții adecvate prin intermediul cărora gestionarea forestieră va contribui la îmbunătățirea situației economice odată cu respectarea protecției fondului forestier este responsabilitatea comună a instituțiilor publice și a sectorului privat și a fiecărui individ.

Orientarea priorității: Așa cum dezvoltarea sectorului alimentar nu poate fi tratată separat de sectorul agricol, nici industria de lemn nu poate fi tratată separat de silvicultură. Prin urmare lista părților interesate include proprietarii de păduri, specialiști în silvicultură și în prelucrarea lemnului și nu ultimul rând populația. Sensibilizarea publicului în domeniul silviculturii este esențial și indispensabil pentru ca fondul forestier să poate contribuie la capabilitatea viitoarelor generații de a-și asigura propriile nevoi.

Efectul economic asupra regiunii: Comercializarea produselor procesate din lemn creează venituri suplimentare pentru cei care activează în acest domeniu. Cooperarea actorilor din sector contribuie crește rentabilitatea, sprijină dezvoltarea noilor produse și face posibilă o reprezentare de interes mai eficientă. Trebuie să depunem eforturi mari pentru a fi

competitivi pe piața mondială, în acest sens creșterea calității produselor forestiere (lemnose și nelemnose) este indispensabil. În același timp este necesar crearea unui brand renumit pentru aceste produse. Brandul ar avea un impact pozitiv asupra regiunii, județul nostru ar putea deveni o țintă pentru viitoarele investiții. Utilizarea în scopuri multiple a pădurilor (produse forestiere, vânătoare, turism, valorificarea deșeurilor forestiere, etc.) este un potențial neutilizat până în prezent, procentul veniturilor obținute prin alte activități decât valorificarea masei lemnoase fiind de numai 5-10% în structura veniturilor sectorului. Utilizarea alternativă a fondului forestier ar putea fi o sursă alternativă de venit și în același timp ar putea impulsiona și dezvoltarea altor ramuri industriale.

Efectul asupra ocupării forței de muncă: Numărul salariaților în silvicultură și industria lemnului la nivel județean atinge 5500 de persoane, iar numărul persoanelor efectiv ocupate în acest sector este aproape de două ori mai mare. Ar putea crea loc de muncă pentru o parte din resursele umane disponibile din județ prin urma investițiilor și dezvoltării tehnologice din industria lemnului, respectiv prin sprijinirea activităților legate de sectorul forestier (în special colectarea și prelucrarea fructelor de pădure, ciuperci, valorificarea deșeurilor forestiere, etc.).

VI.6. Programe de dezvoltare pentru realizarea priorității 3.

Management forestier durabil

Obiectul programului: Este clar, avem nevoie de o reprezentare mai eficientă a propriilor interese și de un management forestier exemplar. Pădurile trebuie gestionate ca o entitate unitară, astfel este nevoie de înființarea asociațiilor de prelucrare a lemnului și a asociațiilor proprietarilor de păduri la nivelul microregiunilor, de înființarea unei organizații de management care poate gestiona fondul forestier și cinegetic la nivel județean. Programul pune accent pe colaborarea dintre proprietari și agenți economici și îndeamnă înființarea unor organizații de gestionare exemplară a pădurilor (organizații microregionale precum ARBOR-ul din zona Gheorgheni). Aceste organizații vor avea ca sarcină și identificarea surselor de finanțare și organizarea cursurilor de formare, iar prin politica de preț aplicată trebuie să încurajeze dezvoltarea industriei de prelucrare a lemnului și valorificarea locală a

masei lemnoase exploatare. În timp aceste organizații pot să înființeze o organizație de nivel județean, cu scopul de a reprezenta interesele județene la nivel național.

Grupul țintă și beneficiari: proprietari de păduri, composesorate, școli, biserici, proprietari privați, autorități publice locale

Consiliul Județean Harghita: are rolul de facilitator în înființarea organizațiilor și are rolul de intermediar în relațiile dintre reprezentanții industriei locale și proprietarii de păduri.

Spațiul programului: județul Harghita

Durata: durată scurtă, până primăvara anului 2013 organizațiile trebuie înființate

Rezultat și impact: Fondul forestier al județului va fi utilizat cu o valoare adăugată, calitatea relației dintre proprietarii de păduri, prelucrătorii de lemn și micii producători se va îmbunătăți, reprezentarea intereselor sectorului va fi mai eficientă atât la nivel local cât și la nivel național.

Resurse necesare: Este nevoie de angajamentul și contribuția proprietarilor de păduri și a agenților economici interesați.

Programul forumuri pentru industria lemnului

Obiectivele programului: problemele proprietarilor de păduri și prelucrătorilor de lemn din județ sunt mai mult sau mai puțin identice. Lipsa subvențiilor în domeniul forestier, diverse lacune juridice, furtul de lemn, dificultățile privind exploatarea și valorificarea produselor lemnoase sunt probleme cunoscute atât de către composesorate cât și de către alți proprietari. În paralel, lipsa materiilor prime și valorificarea materialelor sunt probleme constante. Pe partea a treia găsim diferite instituții cu funcții de control (autorități de control) care – de multe ori acuzate cu exces – sunt legate de diferite reglementări juridice. Problemele legate de diferențele de interese și de lipsa coordonării activităților între actori diferiți se răspândesc pe întreaga gama de industria lemnului, încetinind dezvoltarea sectorului. Gestionarea problemelor din industria de prelucrare a lemnului este dificilă în lipsa unui for care să asigure dialogul progresiv pentru toți actorii preocupați de prelucrarea și valorificarea fondului forestier (proprietari, gestionari, întreprinzători din industria

mobilieră, autorități publice, ocoluri silvice sau alte instituții), și care ar putea formula chiar și propuneri pentru schimbarea legislației în vigoare.

Grupuri țintă și beneficiari: composesorate, biserici, școli, autorități publice, proprietari, întreprinderile prelucratoare, Agenția Națională pentru Protecția Mediului, alte instituții

Consiliul Județean Harghita: își asumă rolul de inițiator în procesul de formare a programului și va fi membrul constant al echipei de organizare.

Raza de acțiune a programului: în prima fază Județul Harghita, în viitor programul poate fi extins și la nivelul Ținutului Secuiesc

Durata: Forumul va fi realizat regulat. În partea a doua a anului 2012 trebuie început procesul de concilierea intereselor.

Rezultat și impact: ca urmare a programului începe un dialog constructiv între actorii implicați în acest sector.

Resurse necesare: comportamentul corect a părților interesate, rezolvarea situațiilor conflictuale. Programul nu necesită deosebite resurse materiale.

Piața județeană a lemnului

Obiectivul programului: Principala problemă este faptul că cea mai mare parte a masei lemnoase exploatată în județ este valorificată ca materie primă în afara județului. Avem nevoie de schimbarea mentalității în valorificarea masei lemnoase. Trebuie să ne dăm seama, că creșterea veniturilor locale pe termen lung este mult mai sustenabilă decât venituri obținute pe moment prin export, deoarece masa lemnoasă prelucrată de meșterii și întreprinzătorii locali duc la creșterea valorii acestora și la înființarea locurilor de muncă. Obiectivul de bază al programului este armonizarea cererii și ofertei locale (crearea condițiilor fizice și virtuale), sprijinirea valorificării masei lemnoase exploatate în interiorul județului.

Grupuri țintă și beneficiari: proprietari de păduri, exploatații de lemn, comercianți, autorități publice, instituții publice

Consiliul Județean Harghita: Are rolul inițiatorului. Organizează unei campanii de conștientizare și evenimente legate de acesta. Alături de alți actori participă în realizarea și formarea sistemului pieței județene a lemnului.

Raza de acțiune a programului: Județul Harghita în prima fază, în viitor programul poate fi extins și la nivelul județelor Covasna și Mureș.

Durata: cel târziu până la primăvara anului 2013, trebuie create condițiile necesare privind funcționarea și organizarea pieței lemnului.

Rezultat și impact: cel mai important rezultat scontat al programului constă în scăderea exportului de lemn brut și în satisfacerea nevoilor locale privind materia primă.

Resurse necesare: campaniile de conștientizare a publicului larg reprezintă cheia succesul programului. Dacă nu există nici un instrument juridic adecvat, trebuie utilizate mijloace morale pentru ca atât timp cât există o cerere nesatisfăcută de lemn la nivel local, această cerere să fie onorate înainte cererilor de export.

Să construim din lemn!

Obiectivul programului: Construcțiile realizate din lemn au multe avantaje, totuși în ultimul timp folosirea materialelor locale nu a fost pe deplin practică la construcțiile private și publice. De aceea trebuie să contribuim la diseminarea informațiilor legate de avantajele și folosul construcțiilor realizate din lemn în rândul populației și al autorităților publice. Astfel programul va contribui la stimularea cererii interne față de materialele din lemn.

Grupuri țintă și beneficiari: proprietari, autorități publice, firme locale, populația locală, instituții publice

Consiliul Județean Harghita: împreună cu actori implicați în sectorul industriei lemnului Consiliul Județean Harghita lansează campanii de conștientizare publică. Încurajează acordarea reducerilor de taxe și impozite privind noile construcții din lemn. Prin achiziții publice și prin co-finanțări promovează în continuare construcțiile efectuate din lemn.

Raza de acțiune a programului: județul Harghita

Termen de realizare: lansarea campaniei este programată pentru vara anului 2013

Rezultat și impact: Comenzile municipale și instituționale, precum și creșterea cererii de lemn ca material de construcție influențează favorabil productivitatea industriei. Cu toate acestea, utilizarea materialelor organice favorizează imaginea localității, și poate avea un impact pozitiv și asupra turismului.

Resurse necesare: Consiliul Județean Harghita își asumă jumătatea costurilor legată de campania de conștientizare, iar cealaltă jumătate trebuie să fie acoperită de către actori implicați în prelucrarea și valorificarea materialelor lemnoase.

Stimularea prelucrării lemnului

Obiectivul programului: Programul are ca obiectiv obținerea de cunoștințe și tehnologii noi în domeniul prelucrării lemnului.

Un mijloc important de stimulare reprezintă serviciile de informare. Care sunt avantajele și ce fel de investiție presupune achiziționarea unei noi tehnologii? Cum se poate genera profit cu ajutorul noilor cunoștințe? Ce fel de oportunități de piață se pot identifica în urma creșterii gradului de prelucrare a produselor? Acestea sunt întrebări la care trebuie dat răspuns dacă dorim să trecem la o prelucrare mai completă (inclusiv prelucrarea materiilor secundare și a deșeurilor) și la o prelucrare la nivel mai înalt. Propunem de asemenea înființarea unui brand regional ce poate fi acordat firmelor locale, care sunt în măsură să îndeplinească un anumit standard de calitate. Acesta nu numai că ar facilita accesarea piețelor de desfacere, dar ar sprijini și crearea unei rețele de producție.

Grupuri țintă și beneficiari: întreprinderi din industria lemnului și din industria prelucrării lemnului

Consiliul Județean Harghita: participă la implicarea resurselor din afara zonei, acordă consultanță gratuită și suport tehnic la întocmirea proiectelor privind creșterea gradului de prelucrare a produselor. Acordă sprijin prin finanțare nerambursabilă sau sub formă de taxă membru pentru organizațiilor, asociațiilor, care efectuează investiții în achiziționarea noilor

tehnologii. La nivelul guvernului încurajează elaborarea programelor de finanțare în domeniu.

Raza de acțiune a programului: județul Harghita

Durata: sistemul de sprijinire și consiliere al investițiilor poate să funcționeze începând cu anul 2013. Ideea de promovare a brandului mobilier regional ar trebui să fie inițiată cât mai curând posibil.

Rezultat și impact: creșterea valorii adăugate în cazul produselor lemnoase. Ca urmare a programului, cresc veniturile industriei și crește numărul locurilor de muncă nou înființate.

Resurse necesare: Consultanța de specialitate presupune existența specialiștilor înalt calificați, investițiile tehnologice presupun existența surselor de finanțare din afara zonei (POR și POSCCE), dar și fonduri proprii (de ex: investiții realizate de composesorate).

Programul fructe de pădure

Obiectivul programului: Programul are ca obiectiv organizarea colectării, prelucrării și depozitării fructelor de pădure și ciupercilor. Activitățile planificate sunt conștientizarea, asocierea în scopul organizării valorificării produselor. În viitor trebuie să ne concentrăm în primul rând asupra sprijinirii asocierii și înființării investițiilor concrete.

Grupuri țintă și beneficiari: proprietari de păduri, composesorate, silvicultori, companii de produse alimentare, autorități publice

Consiliul Județean Harghita: finanțează crearea unor noi depozite, camere frigorifice, uscătoare și mașini pentru prelucrarea fructelor și ciupercilor. Participă la elaborarea și transmiterea proiectelor de acte normative în domeniu. La nivelul guvernului încurajează elaborarea programelor de finanțare în domeniu.

Raza de acțiune a programului: județul Harghita

Durata: primele uzine de depozitare/prelucrare aflate în proprietatea comunităților locale trebuie construite cel târziu până în 2013.

Rezultat și impact: valorificarea și colectarea fructelor, ciupercilor va fi realizat într-un mod organizat. În procesul de colectare și prelucrare a fructelor și ciupercilor pot fi implicați persoanele fără loc de muncă, chiar dacă acesta este o activitate sezonieră. În urma investițiilor devine posibilă depozitarea și prelucrarea ulterioară a fructelor de pădure.

Resurse necesare: resurse financiare ale proprietarilor de păduri, silvicultori, surse financiare ale APL-urilor și surse guvernamentale, fonduri UE. Trebuie elaborate planuri de colectare, studii de fezabilitate, etc.

Măsuri și proiecte care contribuie la realizarea priorității 3.:

- Înființarea asociațiilor în domeniul gestionării forestiere și prelucrarea lemnului
- Înființarea unei organizații de nivel județean pentru reprezentare a intereselor
- Crearea unui platform de conciliere pentru proprietarii de păduri, administratorii de păduri, prelucrătorii de lemn și organisme de control
- Înființarea unei piețe on-line în vederea coordonării/armonizării ofertei și cererii de pe piața lemnului
- Organizarea campaniilor pentru accentuarea importanței valorificării masei lemnoase exploatată pe plan local
- Sprijinirea proceselor de cluster în industria lemnului
- Acces comun pe piețele externe și un lobby comun
- Promovarea beneficiilor construcțiilor din lemn
- Sprijinirea proiectării tipuri de construcții din lemn
- Finanțarea și sprijinirea construcțiilor din lemn prin comenzile sectorului public.
- Încurajarea/sprijinirea prelucrării lemnului în cazul composesoratelor și altor proprietari de păduri
- Sprijinirea achiziționării de noi tehnologii pentru prelucrarea lemnului
- Crearea și promovarea unei mărci pentru produsele locale de mobilier
- Crearea unei rețea de consultare în industria lemnului
- Înființarea unui fond și al unei organizații de cercetare și dezvoltare în domeniul silvicultura-industria lemnului
- Sprijinirea formării în silvicultură și industria lemnului cu ajutorul instituțiilor de învățământ superior

- Crearea depozitelor regionale de fructe de pădure
- Sprijinirea prelucrării fructelor de a pădure și al investițiilor tehnologice necesare

VI.7. Prioritatea 4.: Valorificarea potențialului turistic

Justificare: Turismul din județul Harghita este considerat și acum un punct forte în economia județului, care asigură o serie de oportunități încă neexploatate. Județul Harghita este într-adevăr o zonă cu potențial turistic bogat: peisajul natural, patrimoniul construit și diferitele evenimente culturale-tradiționale reprezintă valori de mare interes. Existența acestora însă nu garantează succesul turismului. Lipsa organizării și lipsa asocierii diverselor inițiative individuale nu va duce la generarea de venituri și la ocuparea forței de muncă într-un număr care ar fi în concordanță cu posibilitățile din sectorul turistic.

În ultimii ani au fost realizate numeroase inițiative în domeniul turismului. În discursuri de specialitate și politice acest domeniu este considerat a fi punctul forte în dezvoltarea economică a regiunii. În pofida inițiativelor, rezultatele nu sunt nici într-un fel adecvate așteptării sectorului. Pentru exploatarea eficientă a resurselor endogene inițiativele actuale și cele planificate trebuie regândite și acestea trebuie integrate într-o viziune pe termen lung.

Orientarea priorității: Valorificarea potențialului turistic necesită dezvoltarea programelor de infrastructură și suprastructură turistică. Prezenta prioritate include în primul rând programe care vizează îmbunătățirea condițiilor de primire a turiștilor, extinderea ofertei turistice, formarea angajaților din domeniu, precum și îmbunătățirea activităților de marketing. În elaborarea programelor punctul de pornire reprezintă răspunsul la întrebarea “Ce așteptări avem în legătură cu turism?”. Denumirea și mai ales conținutul programelor încearcă să răspundă la această întrebare.

Efectul economic asupra regiunii: Valorificarea potențialului turistic trebuie să se întâmple în spiritul cooperării și complementarității, iar punerea în practică a inițiativelor turistice trebuie să atingă o gamă largă de actori ai turismului județean. Prioritatea nr. 4 sprijină specializarea regională a industriei ospitaliere pe baza resurselor existente, și are ca scop dezvoltarea, respectiv diversificarea sectorului și creșterea capacității acesteia de a produce venit pentru locuitori.

Efectul asupra ocupării forței de muncă: În multe domenii din sectorul turismului încă este nevoie de forță de muncă calificată și cu o atitudine adecvată. Așadar, în urma programelor de mai jos va crește cererea de resurse umane în rândul administratorilor de afaceri în turism, manageri, specialiști în marketing, ghizi turistici, ospătari, etc.. Prin urmare programele de dezvoltare vor contribui la absorbția forței de muncă cu educație generală, liceală și superioară în același timp.

VI.8. Programe de dezvoltare pentru realizarea priorității 4.

Programul turism cu infrastructură dezvoltată

Scopul programului: programul încurajează dezvoltarea infrastructurii și condițiile de primire a turiștilor. Pe lângă îmbunătățirea condițiilor de catering, programul vizează dezvoltarea atracțiilor turistice și îmbunătățirea accesibilității acestora, păstrarea curățeniei în împrejurimi, etc. Programul contribuie la asigurarea condițiilor de bază pentru primirea turiștilor în condiții satisfăcătoare.

Grupuri țintă și beneficiari: întreprinderile de turism, organizații non-guvernamentale turistice și culturale și de protecția mediului, consiliul județean și consilii locale.

Consiliul Județean Harghita: are rolul de coordonator în implementarea programelor, atrage fonduri pentru realizarea diferitelor investiții, sprijină organizațiile non-guvernamentale prin sistemul propriu de finanțare și asigură un dialog între sectorul public și privat.

Raza de acțiune a programului: județul Harghita

Durata: termen mediu

Rezultat și impact: programul are ca scop dezvoltarea completă a infrastructurii turistice a județului. Realizarea programului va duce la îmbunătățirea condițiilor de primire a turiștilor, la creșterea calității serviciilor ospitaliere și la dezvoltarea accesibilității atracțiilor turistice județene.

Surse necesare: Fonduri ale cooperativelor, fonduri private, sprijin financiar din partea Consiliului Județean Harghita, contribuția administrațiilor locale, măsuri POR, CCEOP și PNDR. De asemenea trebuie evaluată și posibilitatea exploatarea resurselor non-financiare și punerea în aplicare ale acestora (**ex.: claca**).

Programul turism organizat:

Scopul programului: Județul Harghita încă se află departe de modelul de management al destinațiilor turistice în pofida faptului că există premisele cooperării între administrațiile publice locale, întreprinderi și operatori din turism, la nivel microregional și județean. Astfel scopul programului este dezvoltarea unui sistem transparent și avansat care asigură organizarea eficientă a turismului. Dezvoltările turistice, organizarea deplasărilor interne și externe, respectiv activitățile de marketing ar putea să funcționeze cel mai eficient printr-o Organizație de Management a Destinației Turistice. Strategia de dezvoltare a turismului din județul Harghita adoptată în anul 2009 acordă un rol strategic creării OMDT-ului. Prezentul program încurajează în acest sens continuarea inițiativelor, crearea sistemului de OMDT și organizarea eficientă a industriei ospitaliere.

Grupuri țintă și beneficiari: întreprinderi din domeniul turismului, organizații non-guvernamentale turistice, culturale și de protecția mediului, consiliul județean și consilii locale.

Consiliul Județean Harghita: are rolul de coordonator în implementarea programului, asigură un dialog între sectorul public și privat, inițiază înregistrarea OMDT-ului, pe urmă având rolul de membru permanent al acesteia.

Raza de acțiune a programului: județul Harghita, respectiv județele Covasna și Mureș în viitor.

Durata: termen scurt, începând cu 2012

Rezultat și impact: Pe baza cooperării și armonizării principiilor actorilor în domeniul turismului, se va crea un for specializat, care are capacitatea de a coordona, dezvolta și promova turismul județului. Pe termen scurt, sarcina realizabilă este ca managementul

turismului județean să fie atribuit unui administrator responsabil, acesta nefiind altul decât un organism format din reprezentanți locali.

Resurse necesare: în prima fază cele mai multe sarcini sunt de natură organizatorică, care nu fonduri financiare. Funcționarea, utilizarea de TIC și resursele umane ale organizației necesită atragerea mai multor fonduri interne (cotizații) și externe (fonduri UE).

Subprogramul construirea sistemului Destour

Scopul programului: Identificarea părților interesate în OMDT și după înființarea acesteia, trebuie instalat un sistem on-line de gestionarea destinației. Sistemul online al MDT-ului sau DESTOUR reprezintă funcționarea simultană a trei modele: sociale, de afaceri și funcționale. Crearea și funcționarea Destour are ca scop prezentarea unitară a destinațiilor turistice din județ și regiune pe piața națională, europeană și globală.

Grupuri de țintă și beneficiari: întreprinderile de turism, centre de informare turistică, organizații non-guvernamentale turistice, -culturale și de protecția mediului, consiliul județean și consilii locale.

Consiliul Județean Harghita: împreună cu OMDT, promovează și sprijină sistemul DESTOUR.

Raza de acțiune a programului: Județul Harghita, județe învecinate.

Durata: termen scurt, 1-2 ani

Rezultat și impact: În primul rând furnizorii de servicii obțin informații, date, bune practici, necesare dezvoltării produselor și serviciilor proprii, iar datorită marketingului on-line crește fluxul de turiști. De asemenea turiștii vor fi în stare să acceseze informații detaliate și sigure despre ofertele turistice din zonă.

Resurse necesare: experți în sistemul DESTOUR, campanii informative, rețele și infrastructură, experții IT și marketing.

Programul turism pe 365 zile

Obiectivul programului: Una dintre cele mai mari probleme cu care se confruntă turismul județean este sezonalitatea. În anumite luni ale anului capacitatea de cazare rămâne neutilizată. Obiectivul programului este extinderea ofertelor de programe turistice județene în vederea creșterii intervalului de timp petrecut aici de turiști. Valorile naturale și culturale trebuie oferite vizitatorilor sub formă de program. O atenție aparte trebuie acordată și turismului intern, acesta poate să devină generatoare de venituri importante.

Grupuri țintă și beneficiari: operatori turistici, asociații culturale și turistice, OMDT, autorități publice.

Consiliul Județean Harghita: *îi revine un rol important* în punerea în aplicare a programului prin programul propriu de dezvoltare turistică și prin activitățile Direcției de Programe, respectiv a instituțiilor subordonate.

Raza de acțiune a programului: județul Harghita, extinsă pe urmă și pe plan regional

Durata: termen mediu

Rezultat și impact: Prin aplicarea programului în județul Harghita se va crea o ofertă de programe turistice diversificate, care poate să atragă turiști pe tot parcursul anului. Acesta se va adresa unui grup țintă mai largă decât cea prezentă, reducând astfel sezonalitatea și contribuind la creșterea numărului de turiști deja pe termen mediu.

Resurse necesare: surse de finanțare proprii a Consiliului Județean, surse ale administrațiilor locale, companii, surse proprii ale ONG-uri și alte surse de finanțare.

Subprogramul sprijinirea turismului intern

Obiectivul subprogramului este întărirea turismului intern, folosirea resurselor endogene. Prin descoperirea valorilor ascunse și cu puține investiții populația locală poate beneficia de multe experiențe de neuitat în această zonă. Grupul țintă este alcătuit din familiile cu copii mici, amatorii de drumeții și adepții turismului activ. Printre obiectivele programului se

regăsesc: crearea drumețiilor tematice, prezentarea atracțiilor naturale și culturale din județ, prezentarea produselor culinare specifice.

Grupuri țintă și beneficiari: turiștii, operatori turistici, asociațiile culturale și turistice, OMDT, administrații locale, fermieri, familii cu copii mici, pensionari, etc..

Consiliul Județean Harghita: *îi revine un rol important* în punerea în aplicare a programului prin programul propriu de dezvoltare turistică și prin activitățile Direcției de Programe, respectiv a instituțiilor subordonate, Asociației de Dezvoltare Intercomunitară de Dezvoltare Rurală a Consiliului Județean Harghita și Asociației de Dezvoltare Intercomunitară Harghita.

Raza de acțiune a programului: regional

Perioadă: termen scurt

Rezultat și impact: Prin promovarea posibilităților de turism și prin consolidarea turismului, cresc venituri generate pe plan local. Organizarea unei campanii de informare este indispensabilă deoarece mulți cred, eronat că multitudinea experiențelor turistice de calitate sunt direct proporționale cu distanța de la domiciliu.

Resurse necesare: surse de finanțare proprii ale Consiliului Județean, surse ale administrațiilor locale, surse proprii ale ONG-urilor, a OMDT-ului, alte surse de finanțare.

Turism exigent

În vederea funcționării eficiente a industriei ospitaliere și oferirea experiențelor pozitive turiștilor este indispensabilă perfecționarea continuă a angajaților din acest domeniu. Managementul eficient al turismului și promovarea acestuia necesită perfecționarea profesională continuă a întreprinzătorilor din domeniu. Obiectivul programului este extinderea pregătirii profesionale începând din școlile profesionale și până la universități de specialitate, ținând cont de organizarea cursurilor și practicilor de specialitate destinate adulților.

Grupul țintă și beneficiari: școli profesionale, instituții de învățământ medii și superioare, șomeri, întreprinderi locale, OMDT.

Consiliul Județean Harghita: Asumă evaluarea nevoilor din zonă și organizarea cursurilor de formare și perfecționare.

Raza de acțiune a programului: localitățile județului Harghita; de asemenea este propus ca programul să fie implementat zonal: în regiunea Ciuc, Odorhei, Cristuru-Secuiesc, Vlăhița, Gheorgheni, Borsec, Toplița, Miercurea Ciuc, Tușnad.

Durata: termen scurt, continuu

Rezultat și impact: În urma programului forța de muncă în domeniul turismului beneficiază de o pregătire profesională adecvată, astfel crește nivelul de calitate al serviciilor oferite. Prin urmare crește și numărul turiștilor și a veniturilor operatorilor turistici.

Resurse necesare: programe de finanțare din partea Ministerului de Educației, sursele de finanțare a întreprinderilor, finanțare POSDRU, fondurile ONG-urilor.

Programul turism popular

Obiectivul programului: Programul are ca obiectiv promovarea eficientă a resurselor turistice, a produselor și ofertelor turistice locale la nivel județean, național și internațional. Datorită programului trebuie să se evidențieze faptul că județul Harghita dispune de o ofertă turistică bogată și de calitate, iar serviciile sunt oferite la prețuri accesibile.

Grupul țintă și beneficiari: turiști, birouri de informare turistică, tour-operatori, OMDT.

Consiliul Județean Harghita: creează parteneriate cu administrațiile publice din județele din vecinătate.

Raza de acțiune a programului: plan regional

Durata: termen scurt, continuu

Rezultat și impact: Datorită programului județul Harghita devine din ce în ce mai cunoscut ca destinație turistică, numărul turiștilor crește, astfel întreprinderile locale se dezvoltă încontinuu, se creează noi locuri de muncă și crește nivelul de trai.

Resurse necesare: angajamentul Consiliului Județean Harghita, Consiliului Județean Covasna, Consiliului Județean Mureș, OMDT și surse de finanțare UE.

Măsuri și proiecte care contribuie la realizarea priorității 4.:

- Îmbunătățirea condițiilor de vizitare a produselor turistice atraktivitate prin „AccessTour”
- Marcaje turistice „Clacatour”, întreținerea traseelor, păstrarea curățeniei din zona râurilor, lacurilor și a altor resurse naturale.
- Organizarea unui concurs „Gazda anului” în rândul întreprinderilor din industria ospitalieră
- „Administrații publice locale în turism”, fonduri și sprijin financiar din partea autorităților locale pentru reînnoirea infrastructurii, serviciile ospitaliere ale autorităților locale
- „Fondurile Uniunii Europene pentru un turism de înaltă calitate” – atragerea eficientă a fondurilor UE în vederea dezvoltării infrastructurii turistice județene și regionale
- Identificarea actorilor potențiali al organizației de management al destinației turistice
- „Caravana OMDT” – în vederea informării actorilor în domeniul turismului și a locuitorilor despre necesitatea și importanța OMDT-ului.
- Înregistrarea organizației responsabile pentru coordonarea turismului intern și regional OMDT
- „Mese rotunde OMDT” – organizarea ședințelor periodice (planificare, dezvoltare, marketing, management etc.)
- „Competence Centre” – înființarea bazelor de competențe turistice județene și regionale.
- Crearea și promovarea modulului DESTOUR
- Aplicarea DESTOUR și cursuri de utilizare
- Planificarea și crearea noilor trasee tematice
- Turismul balnear: trasee de terapie cu apă minerală

- Vizitarea ariilor Natura 2000 și a altor arii naturale protejate
- Elaborarea pachetelor de servicii turistice tematice (familytour, relaxtour, wellness, sporturi extreme, turism verde, ruralfeeling-tour, traseul tradițiilor, turismul de explorare etc.)
- „Turism intern în mass-media locală”: promovarea posibilităților turistice locale în județele din județele învecinate
- „Transport public pentru turism”: ajustarea transportului public local necesităților și cererilor turistice
- Evenimente locale: organizarea și marketingul evenimentelor mari
- „Educație și curs de perfecționare turistică” – atragerea fondurilor externe pentru pregătirea profesională a forței de muncă
- Organizarea vizitelor de studiu pentru mai buna cunoaștere a serviciilor de calitate
- Programul „Schimb de angajat” cu implicarea întreprinderilor turistice și de catering
- „Calitate pentru calitate” – încurajarea schimbării mentalității privind importanța calității resurselor umane în turism
- Acțiuni de promovare a turismului și a strategiei de marketing turistic: participare la expoziții și târguri locale, naționale și internaționale, respectiv organizarea campaniilor de informare
- „Zilele operatorilor turistici locali”: organizarea unui târg turistic regional, organizarea conferințelor, programelor profesionale în cadrul acestuia.
- „Una lângă Alta în turism” – caravana prezentării ofertelor turistice locale și accentuarea caracteristicilor locale
- Dezvoltarea Munților Harghita ca destinație turistică de importanță deosebită
- „Virtualtour” sau „Rețeaua turistică” pentru prezentarea on-line a atracțiilor și produselor turistice locale
- „Minunile regiunii” – Top 10 minuni a regiunii, un material imprimat și on-line ce prezintă minunile regiunii

VII. PRIORITĂȚI ORIZONTALE

Cele patru priorități a Programului, prezentate mai sus, asigură o bază solidă pentru reconstruirea economiei județului. Însă în vederea asigurării dezvoltării continue este nevoie de rezolvarea unor noi sarcini care vor influența întreaga economie. Prioritățile orizontale asigură cadrul necesar organizării și funcționării economiei județene. Este clar faptul că proiectele de dezvoltare a infrastructurii și sistemului de formare profesională trebuie ajustate la cerințele economiei locale. Buna funcționare a economiei impune și sprijinirea antreprenoriatului, care poate fi percepută ca o sarcină orizontală.

VII.1. Prioritatea 5.: Management eficient al economiei locale

Cea mai mare provocare a zilelor noastre este întărirea capacității de autosusținere a orașelor și comunelor. Programele de dezvoltare economică la nivel local trebuie să se concentreze asupra menținerii populației. Acesta presupune revigorarea în formă modernă a formelor de cooperare comunitare caracteristice comunităților din județ, cu participarea activă a autorităților publice și altor actori relevanți.

- Autoritățile publice locale trebuie să se implice în activitatea de producție și de creare a valorilor realizate pe plan local. Sprijinim înființarea întreprinderilor-comunale, totodată prin asigurarea platformelor de valorificare locale (târguri și piețe) trebuie sprijinită armonizarea cererii și ofertei produselor locale.
- Propunem înființarea unor asociații de dezvoltare intercomunitare cu activități în domeniul dezvoltării economice în zona Ciuc, zonei Odorhei, zona Gheorgheni și în Zona Topliței. Asociațiile ar avea un rol important în dirijarea proceselor de dezvoltare economică și ar putea avea sarcini complexe legate de aceasta.
- În județul nostru există capitaluri neinvestite care nu se utilizează în interesul comunității. Cooperativele de credit organizate pe bază teritorială și sectorială pot asigura ca resursele financiare să fie valorificate la nivel local. Aceste coop-uri ar putea asigura resursele financiare necesare pentru realizarea investițiilor.
- Muncă în folosul și pentru comunitatea locală: avem nevoie de noi inițiative locale, de strategii de muncă în folosul comunității care pot contribui la bunăstarea populației locale. Aceste programe trebuie organizate astfel încât să asigure producția și crearea valorilor comunitare.

Măsuri și proiecte care contribuie la realizarea priorității 5.:

- Înființare întreprinderilor comunale și întreprinderi mixte în domeniul agro-alimentar, industrie, și în alte domenii și servicii
- Sprijinirea producției prin programul muncă în folosul comunității: ocuparea persoanelor fără loc de muncă în cadrul întreprinderilor comunale
- Înființarea depozitelor comunale:
- Construirea și modernizarea piețelor și târgurilor locale
- Înființarea ADI-urilor economice
- Înființarea cooperativelor de consum, de credit, de producție și de alte activitate
- Lucrarea terenurilor agricole aflate în proprietate publică prin programul de muncă în folosul comunității

VII.2. Prioritatea 6.: Creșterea viabilității economice a întreprinderilor

Afacerile locale reprezintă pietrele de temelie ale economiei noastre. Acestea sunt cele care prin valorificarea resurselor contribuie la crearea bazei bunăstării, sunt cele care prin înființarea de locuri de muncă asigură traiul de zi cu zi populației locale. Asigurarea condițiilor de dezvoltare și de extindere a afacerilor locale reprezintă un interes comun.

- Cunoștințe în afaceri: formarea spiritului antreprenorial trebuie început de la o vârstă cât mai fragedă. Considerăm importantă predarea cunoștințelor în domeniul afacerilor chiar la începutul pregătirii școlare. Sprijinim elaborarea materialelor didactice alternative în acest sens.
- În vederea depășirii obstacolelor care apar la lansarea noilor afaceri și în vederea creșterii competitivității acestora, avem nevoie de servicii de antreprenariat accesibile și de incubatoare de afaceri. Ar fi necesară înființarea a minim 3 incubatoare de afaceri în județ pentru ca IMM-urile locale să aibă acces la consultanță și servicii pentru dezvoltarea afacerilor. De asemenea atât din punct de

vedere al creșterii competitivității IMM-urilor cât și al atragerii capitalului străin se arată necesitatea înființării unui parc industrial.

- Trebuie să sprijinim afacerile locale în procesele de achiziții publice de nivel local și național. Consiliul Județean Harghita încurajează IMM-urile locale să se înregistreze la sistemul electronic de achiziții publice. Pentru a putea concura cu succes la licitații organizate în țară, trebuie formate parteneriate strategice și complementare. În parteneriat cu asociațiile de întreprinderi sprijinim înființarea unui birou de informare și lobby în capitală.
- Dialogul în afaceri: trebuie să menținem în continuare un dialog de calitate între actorii economiei județene. O serie de experiențe demonstrează, că consultările sistematizate între sfera publică și privată aduce avantaje pentru ambele părți.

Măsuri și proiecte care contribuie la realizarea priorității 6.

- Introducerea lecțiilor de afaceri, cursuri alternative în școli generale și licee
- Dezvoltarea relațiilor de afaceri interne
- Sprijinirea asociațiilor de întreprinderi
- Sprijinirea relațiilor de afaceri internaționale
- Asistență gratuită în obținerea fondurilor nerambursabile, servicii de consulting în elaborarea proiectelor de finanțare pentru IMM-uri din județ
- Înființarea incubatoarelor de afaceri (zona Ciuc, Gheorgheni și Odorhei) și lansarea unui program de incubare
- Înființarea unui parc industrial inovativ
- Înființarea unui birou de lobby în capitală
- Întărirea relației dintre reprezentanții sferei publice și private
- Sprijinirea investițiilor PPP

VII.3. Prioritatea 7.: Ocupare și incluziune pe piața muncii

Ca urmare a crizei economico-financiare a scăzut gradul de ocupare a forței de muncă crescând numărul persoanelor fără un loc de muncă și în județul Harghita. Deoarece în județ lipsesc firmele mari care asigură ocuparea mai multor mii de angajați, ocuparea forței de muncă este asigurată de întreprinderile mici și mijlocii și de instituțiile din sectorul public. Nici o autoritate publică județeană nu poate crea în mod direct locuri de muncă, însă poate să fie inițiatorul implementării unor programe ocupaționale, care vor contribui la dezvoltarea ocupării forței de muncă și integrarea acesteia pe piața muncii.

74

- Sistemul de pregătire profesională și de perfecționare trebuie adaptat la necesitățile economiei locale, afacerile necesitând personal competent, bine calificat (ucenici pregătiți). În loc de șomeri cu mai multe diplome, avem nevoie de tineri bine pregătiți. Totodată trebuie să asigurăm tinerilor accesul la cunoștințele practice și schimbul de experiență profesională.
- Posibilități de specializare inginer silvic și inginer industrializarea lemnului: Luând în considerare faptul că unul dintre sectoare-cheie al economiei județene reprezintă silvicultura și prelucrarea lemnului reprezintă o deficiență majoră faptul că aceste specializări lipsesc din oferta sistemului de învățământ superior. Sprijinim lansarea unui program care asigură pregătirea superioară în județul Harghita în domeniile mai sus menționate.
- Meșteșugurile tradiționale practicate de etnia romă și cunoștințele din domeniu trebuie menținute, prin asigurarea unei piețe de desfacere pentru produsele și serviciile realizate.

Măsuri și proiecte care contribuie la realizarea priorității 7.:

- Anchete privind nevoia de specialiști și nevoia de formare
- Lansarea cursurilor profesionale în domeniile prioritare cu ajutorul Camerei Agricole
- Lansarea unui program de practică profesională prin implicarea întreprinderilor și instituțiilor publice și de învățământ
- Dezvoltarea căminelor și internatelor

- Lansarea specializării de inginer silvic și inginer industrializarea lemnului la universități locale
- Programe de sprijinire a meșteșugurilor tradiționale practicate de etnia romă
- Înființarea întreprinderilor sociale și întreprinderilor de inserție socială pentru ocuparea persoanelor cu dizabilități
- Înființarea atelierelor protejate și locurilor de muncă protejate

VII.4. *Prioritatea 8.: Dezvoltarea infrastructurii în sprijinul economiei locale*

Slaba dezvoltare a căilor de comunicații, a rețelelor de apă potabilă și de canalizare, a rețelelor de energie electrică și a sistemelor de comunicații, într-un cuvânt a întregii infrastructuri este o moștenire a trecutului județului Harghita pe lângă poziția periferică față de principalii poli de dezvoltare. Dezvoltarea acestor rețele este mai costisitoare în cazul localităților dispersate în unele zone mai rar populate. Am depus eforturi considerabile pentru înlăturarea acestor dezavantaje, însă în vederea reabilitării sistemelor neglijate pe parcursul mai multor decenii trebuie continuate activitățile începute.

- Trebuie să atragem cât mai multe resurse financiare în vederea reabilitării drumurilor, astfel încât și cele mai îndepărtate localități să fie accesibile pe drum asfaltat.
- Consiliul Județean sprijină în continuare proiectele de dezvoltare a rețelelor de apă potabilă și de canalizare ale comunelor, prin atragerea de fonduri guvernamentale și fonduri UE. Acolo unde această metodă nu poate fi aplicată, consiliul județean demarează programul propriu destinat realizării sistemelor de apă și canalizare pentru localitățile mici; astfel încât toate gospodăriile să beneficieze de sistem de apă potabilă și rețea de canalizare până în anul 2020.
- În județul Harghita mai există localități care nu sunt racordate la rețeaua de energie electrică. În vederea remedierii situației a fost lansat un program care se va finaliza în 2015 și va asigura alimentarea cu energie electrică a tuturor localităților inclusiv a stațiunilor cu potențial turistic ridicat.
- În același timp considerăm necesară implementarea unor proiecte care contribuie la extinderea rețelelor de telecomunicații (telefonie mobilă și fixă, internet)
- Trebuie să asigurăm condițiile necesare pentru investiții de tip greenfield și brownfield, prin reducerea impactului negativ asupra mediului ambiant. Fiecare localitate trebuie să evalueze terenurile disponibile și potrivite pentru investiții și activități antreprenoriale, respectiv trebuie garantate condițiile legale, infrastructurale și de accesare ale acestora.

VII.5. Măsuri și proiecte care contribuie la realizarea priorității 8.:

- Elaborarea studiilor de fezabilitate și proiectelor tehnice necesare extinderii și modernizării infrastructurii
- Modernizarea drumurilor publice prin atragerea de fonduri guvernamentale și UE punând accentul pe căile de comunicație (care leagă orașe, conectează atracții turistice, facilitează accesul la resurse locale, contribuie la funcționarea pieței locale) de importanță strategică
- Extinderea rețelei de apă potabilă din județ
- Construirea și extinderea rețelei de canalizare
- Extinderea rețelei de energie electrică, conectarea satelor izolate și a zonelor cu potențial turistic la sistem
- Extinderea rețelei TIC, creșterea ratei de penetrare IT în acele zone ale județului unde nu ajung investițiile sferei private
- Clarificarea drepturilor de proprietate a terenurilor adecvate pentru investiții, și conectarea acestora la rețelele de infrastructură
- Lansarea unui program de revitalizare a siturilor industriale neutilizate (și poluate), sprijinirea investițiilor de tip „brownfield”

VIII. PORTOFOLIUL PROIECTELOR STRATEGICE

Portofoliul de proiecte reprezintă acel sistem al proiectelor strategice și interdependente, care sunt esențiale pentru atingerea viziunii de viitor, fiind în același timp necesare a fi puse în practică într-un cadru unitar. De asemenea, portofoliul asumă crearea unui sistem instituțional județean, care are capacitatea de utiliza resursele existente într-un mod cât mai eficient.

